

AZ OROSHÁZI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG
INGYENES LAPJA

Orosházi HARANGSZÓ

VIII. évfolyam 3. szám · 2001. PÜNKÖSD

Ribár János:

Pünkösdi reménység

A pünkösdi reménység lényege a megújulás. Ez történt az első tanítványok életében is, ez a mi, 21. századi reménységünk is.

A tanítványok azért szorultak rá a megújulásra, mert az első nagyhét eseményei nagyon összetörték a lelküket, hitüket, reményüket. Néhány éven keresztül együtt éltek a Názáreti Jézussal, követték őt mindenhova. Átélték a csodálatos halfogást, a kenyérszaporítás rendkívüli alkalmát, leprások és sánták gyógyulását, némák megszólalását, sőt halottak feltámasztását, és természeti csodát is. Azaz átélték az Úr Jézus páratlan hatalmát. Átélték, hogy a Názáreti úr a betegségek felett, a természet erői felett, és egészen újszerűen beszélt Istenről, mint Atyáról, Fiúról, mint megváltóról. Teljesen pozitív kép alakult ki bennük, eszükbe sem jutott, hogy drámai fordulatra is sor kerülhet. Annyira pozitív kép alakult ki bennük, hogy meg sem hallották, meg sem értették, amikor maga a Názáreti – aki Emberfia és Isten Fia egyszerre – beszélt nekik a kereszt felé vezető útról. Annak ellenére, hogy háromszor is felhívta tanítványai figyelmét a keresztáldozat szükségességére, a tanítványok csak a számukra szépet és jót, a kellemest és a hasznost akarták látni.

S amikor bekövetkezett a letartóztatás, majd a kirakatper és a halálos ítélet, a tanítványok teljesen megrendültek. Mint közismert, ebben a lelki állapotában Simon Péter háromszor is megtagadta azt a Mesterét, aki mellett még órákkal azelőtt

is nemcsak hitet tett, hanem életét is áldozatul ajánlotta fel. Erre nem került sor, sőt Simon Péter az események váratlan fordulatának nyomása alatt nemhogy halált, vagy börtönt merészelt volna vállalni, de Jézustól elfordulva háromszor tagadta meg.

Azt már le sem kell írni, mennyire kiborultak a tanítványok, látván Jézus megkínzását, keresztre szegezését, halálát, s ennek következtében minden reményük szertefoszlott és feladták a hajdani szép terveket. Majd megjelent köztük – harmadnapról kezdve a 40. napig – maga a Feltámadott, és fizikai érzékszerveikkel is látták, hallották, tapinthaták, érezhették a Názáreti Jézust. De csak a Szentlélek eljövetele gyógyította meg őket véglegesen. Csak a nagy, pünkösdi élmény adott nekik hitet, reménységet, hívő és bizonyágtévő bátorságot. A pünkösdi tüzes nyelvek újraélesztették a hitet bennük.

A nagy megrázkódtatás után (kereszt és kínhalál) a Feltámadottal való váratlan találkozás után a Szentlélek eljövételére volt szükségük. S a Szentlélek eljött... S indulhatott az egyház története.

A 21. századi és az orosházi reménységünk is ez. Az első tanítványok rapid módon és rövid időn belül élték át hitük és reményük összeomlását. Itt, a mi korunkban és a mi vidékünkön évtizedekig tartó politikai nyomás és támadás hatására ezrek és tízezrek veszítették el a hitüket, és ezzel sajnos nagyon sok mindent. Mennyiségben és minőségben megrogyogant gyülekezeteink egyetlen remény-

sége, hogy újra fújni kezd a Lélek titokzatos szele, és itt is bekövetkezik majd a lelki feltámadás. Jelenleg nincs politikai nyomás, vagy hivatalosan támogatott támadás, de van gyűlölködő hangulatkelés, ellenségeskedő akusztika, ami sokak számára nagyon megnehezíti a Krisztushoz való visszatérést.

S van még egy nagyon fontos pünkösdi előzetes: a tanítványok közösségébe is akkor jött el a Szentlélek, amikor együtt voltak. Mert annak ellenére, hogy rettenetes csalódást éltek át a frissen felállított kereszt tövében, azok az első tanítványok együtt maradtak. S ebbe a közösségbe jött el a Szentlélek Isten tüzesen újjáteremtő valósága.

Várjuk mi is a Szentlélek Isten megújító valóságát: teremtsen minket újjá! Áradjon ki ránk és ébresszen bennünket hitéletre! Oly nagy hiba megfosztani magunkat azoktól a csodáktól, élményektől, áldásoktól, békességtől, világosságtól, támasztól, amit csak az Élő Isten Szentlelke adhat Jézus Krisztus által. Oly nagy hibát követ el a hit nélküli ember, amikor lemond a csodáról, az örömről, a reményről, a lelki messzelátásról! Nem is igazán érthető, hogy a hit és béke csodáját hogyan lehet felcserélni a hitetlenség szárnyat szegő, lelket sárba rángató semmijére, hogy lehet a szépről lemondani a torz javára? Felfoghatatlan logika, hogy a minden tekintetben önző ember lemond a saját üdvösségéről?

Marad a sóhajunk, az énekünk: Jövel Szentlélek Úristen... Ámen!

III. Országos Evangélikus Találkozó · Orosháza, 2001. augusztus 18–19.

Kicsoda a Szentlélek?

Ez az egyetlen kérdés nem csupán sokat sejtető, de válaszokat is magában rejtő cím. Pünkösd a keresztyén világban sajnos nem rendelkezik akkora jelentőséggel, mint karácsony és húsvét. Ahogyan a teológia tudományában, úgy az egyház gyakorlatában is szinte mostoha sors jutott neki. Az ünnep vörös, dinamikus színe olyan szokatlan, s annyira figyelemkeltő – nem véletlen kapta őseinktől a tűz és a vér színét. Mégis, kevés előkészület és hétköznapi templomlátogatás jellemzi az egyházi esztendő harmadik nagy csomópontját. Ez a rövid írás szeretne közelebb férkőzni a Szentlélek Isten titkához, és megvilágosítani számunkra az ünnep óriási jelentőségét, pünkösd hátlára kötelező csodáját.

Szentlélek. Lélek: a magyar nyelv tradicionálisan ezt a szót használja a mindig, mindenütt jelenlévő, de testileg megfoghatatlan isteni személyre. Sok nyelv nem tud különbséget tenni a szellem és lélek szavak között. Mi az embert test–lélek–szellem triochotomikus rendszerének valljuk, ezzel is jelezve materiális, értelmi és érzelmi jellegünket. Némely pogány – pl. indián – kultusz szellemi valóságként képzelte el istenségét. Sok új keresztyén irodalmi alkotás is Szent Szellemnek mondja Urunk láthatatlanul közöttünk tevékenykedő valóságát. Mielőtt nyelvi és teológiai mélységekbe érkeznénk, legyen elegendő csupán annyi, hogy a lélek szó használata nem csupán a hagyományhűséget szolgálja, hanem elébe megy a félreérthető teóriáknak, és elhatárolásunkat is kifejezi a nem Szentírásból tájékozódó vallásosságtól.

János evangéliumában ezt olvassuk: „Isten lélek” (Jn 4,24). A héber „ruach” szó szelet jelent – az Úr Jézus is használja ezt a képet, amikor Nikodémussal beszél (Jn 3,8). Viszont semmiképpen sem egy természeti erő szintjére akarja ezzel csökkenteni Isten valóságát. A keleti népek tapasztalták a különféle irányból érkező szél energiáját, felfrissítő (nyugati szél) vagy forróságával mindet elpusztító erejét (keleti szél). Isten az, aki népét igéjével, áldásával élteti, de bíraként is felelté áll. Nem tudjuk, hol lakik, csak munkája nyomán léphetünk Vele kapcsolatba. A szél egyszerű, könnyen érthető képe megfelel arra, hogy Istenről számunkra több, nagyon fontos igazságot tárjon fel.

Lélek–lélegzet. Amikor Isten embert formált, saját lehetétét, az élet lehetétét lehelté belé, így lett az ember élőlényé. (1Móz 2,7) Amikor ezt a szép szavunkat

használjuk, egyben hitvallást is teszünk arról, hogy az élet Isten ajándéka, Tőle ered, Nélküle nem lenne. Istennél, a mennyei Atyánál van az élet kiindulópontja, ő a mi Teremtőnk.

E gondolatmenet végén gyorsan eljutunk oda, hogy az a Lélek, Akiről szólunk, szent, mivel Isten lelke. Az egyház története során vita alakult ki arról, hogy vajon melyik isteni személy küldi a Lelket. Az ún. filioque-probléma (a latin szó jelentése „és Fiútól”). A görög teológusok nehezen bírták elképzelni a kettős származást, filozófiailag hatalmas gondot jelentett nekik. A 9. században a Niceai hitvallás szövege kiegészült ezzel a rövid kis betoldással, jelezve, hogy a Szentlélek nem csak az Atya, hanem a Fiú lelke is. Ha normaként vesszük elő a Szentírást, akkor pl. Jn 20,22 lehet segítségünkre, amikor az Úr Jézus így szól tanítványaihoz: „Vegyetek Szentlelket.”, illetve Lukács 24,49 „én elküldöm nektek, akit Atyám ígért”. A Lyoni Zsinat az egyház története során lezárta a vitás kérdést, és megállapította, hogy a Szentlélek mindkét isteni személytől, Atyától és Fiútól ered.

A cím kérdő szava egy személyre irányul: Kicsoda Ő? Isten valóságát emberi elme nem értheti meg. (Róm 11,33–36) Szentháromság egy igaz Istennek nevezük Urunkat, aki Atya, Fiú, Szentlélek. A Szentháromságot a teológia tudományában Dr. Nagy Gyula professzor úr a titkok titkáknak nevezi. Urunk kinyilatkoztatásának megtagasztalása mondatja velünk, hogy Ő három személy. Nem úgy személy, mint egy személyiség, melynek használata esetén érthetnénk úgy, hogy egy önálló értelemmel, érzellemmel és akarattal rendelkező istenség a Szentlélek – hiszen mégiscsak egy Istenünk van –, hanem megkülönböztethető, önálló léttel rendelkező és valóságosan, személyesen jelenvaló Úr Ő. Nem csupán erő, vagy hatalom, amely árad és lenyűgöz, erőterébe von, hanem személy, Aki megszólít, hozzánk lép.

Kicsoda a Szentlélek? Augustinus így fogalmazott: „... munkája által élhetünk Istenben, és Ő bennünk. De ez a szeretet hatása. Tehát a Szentlélek: Isten, aki szeretet.” Ő a szerető Isten, Aki vigasztalja népét, bajok közepette. Ő a szerető Isten, Aki párfogásába veszi a gyengét és felkarolja az elesettet. Ő az irgalmas Isten, aki erőt ad a megfáradtnak és megkísértettnek. Ő a szentséges Isten, Aki megítéli bűnünket, és lehetővé teszi számunkra az

Hajnal óvodánk legfrissebb hírei

Tavaszi folyamán óvodánkban is megtörtént a beiratkozás. A 29 iskolába menő nagycsoportos helyére 26 gyermeket vettünk fel. A gyakorlat azt igazolja, hogy őszig még több szülő keresi fel óvodánkat, ez a mostani eredményesünk is.

Lassan befejeződik a tanév, és az óvoda is nyári rendje szerint működik majd. Az óvodai évről istentiszteletre hosszú évek hagyományához visszatérve pünkösdhétfőn (június 4-én) 10 órakor kerül sor templomunkban. Erre az alkalomra szeretettel hívjuk és várjuk gyülekezetünk minden kedves tagját! A rövid, gyermekek számára is érthető liturgia és igehirdetés után visszatérünk a Hajnal Óvodába, ahol a ballagók elkészítése következik.

Kérjük a kedves Testvéreket, gondoljanak mindig szeretettel és imádsággal lelkülettel egyházközségünk legfiatalabbakat összetartó intézményére: családokra, gyermekekre, ott hivatásukat betöltőkre. Látogassanak el hozzánk! Hívogassanak és küldjenek gyermekeket azzal a meggyőződéssel, hogy ezzel is gyülekezetünk épülését, és Isten népének gyarapodását szolgálhatják!

Skorka Katalin

újjászületés csodáját. Ő a kegyelmes Isten, aki megérteti velünk a leírt és a hirdett igét. Ő az éltető Isten, aki életre hív, és az örök élet lehetőségét hozza el hozzánk. A Szentlélek az, Aki által megtudom, Isten az én Teremtő Atyám és Jézus Krisztus az én Megváltóm.

Pünkösd ezért kötelez hátlára és ezért hív bennünket gyülekezeti közösségbe. Hiszen a Szentlélek munkája nélkül még mindig bűneinkben lennénk, nem ismerünk sem Atyánkat, sem Krisztusunkat, nem létezne gyülekezetünk, de az egyház egésze sem. A Szentlélek Urunk közöttünk megnyilvánuló, irgalmas, szerető jelenléte. S ahol az Úr Lelke, ott van áldás, személyes hitre ébredés, gyülekezetépítés, misszió.

Készüljünk ezért köszönettel és nyitott szívvel pünkösdre, s ne zárkózzunk el életünk egyetlen napján sem a Szentlélek munkája elől.

**Kelj fel,
és járj!**
[Mt 9,5]

Elődeinkre emlékezve...

*Kedves Evangélikus Testvéreim!
Tisztelt Vendégeink!*

Orosházi tudatunkat, evangélikusságunkat erősítő hagyománnyá vált az, hogy az 1744. április 24-i városalapítási évfordulóhoz legközelebb eső vasárnapon emlékkövet állítunk egy régi lelkészünknek és egy volt jeles tanítónknak. Ma a 13. és a 14. követ avatjuk Torkos Károly lelkész és Molnay Károly tanító úr tiszteletére.

Ilyenkor illő felidézni, hogy evangélikus hitük megtartásáért milyen hányattatást kellett elviselniük a protestánsuldozás korában a zombaiaknak és a Dunántúl más településeinek élőknek. Orosháza-pusztára menekülve is évtizedekig a fenyegetettség jutott nekik osztályrészül. Többször szólunk Horváth András lelkészünk anyakönyvi bejegyzéséről, melyben leírta az egyházközség alapítását. Az első anyakönyv egy igével kezdődik: *Mindenek tisztességesen és rend szerint follyanak ti közöttetek* (1Kor 14,40). Horváth pap szép vezérlőigét választott az orosháziaknak. Az alapítástól eltelt 257 évben szerencsére mindig voltak olyan lelkészek és tanítók, akik vigyáztak arra, hogy minden tisztességesen és rend szerint folyjon helyi evangélikus egyházunkban. Erre törekedett Torkos Károly és Molnay Károly is. Ilyenkor szokás felidézni azt is, hogy ezek az elődeink milyen örökséget hagytak ránk, miért érdekesek a mai kor emlékezetére.

Torkos Károly kiemelkedő képességű és hatalmas munkabírási lelkész volt. Családjának tagjai évszázadokra visszamenően jelentős szerepet játszottak evangélikus egyházunk életében. Felmenői között több papot és tanítót találunk. Apja, Torkos István is lelkész volt, ő maga is erre a pályára készült soproni kisdiak-kora óta. A középiskola elvégzése után ugyanott teológiai tanulmányokat folytatott, amit Bécsben fejezett be. A gróf Zay családnál, majd Benyovszky Péter pesti ügyvéd gyermekei mellett nevelésközdött, amikor 1843-ban meghívták kecskeméti igehirdetőnek. Hamarosan a nagy esperesség főjegyzője lett. Mély hazafiságról tanúskodó beszédek tartott az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején, Kecskeméten. Ezek a beszédei gépiratban terjedtek az 1950-es években Orosházán.

1848–49-ben még ő sem tudta, milyen mélyreható változások jönnek egyéni

életében. Azt sem tudta, hogy a Békés megyei Orosháza tízezres lélekszámú gyülekezetének egyik lelkészét, Balassa Pált a világi hatalomeltávolítja parókusiállásából. Miután az Orosházáról elszármazott Székács József pesti lelkész a jelölést nem fogadta el, 1850-ben Torkos Károlyt választották meg Mikolay István mellé. 1856-ban a bányai egyházkerület jegyzője, 1858-ban a békési egyházmegye esperese lett.

Gyakran hallunk, olvasunk manapság báró Podmaniczky Frigyesről, a békebeli Budapest legnagyobb fejlesztőjéről, aki 1861-től 1906-ig megszakítás nélkül tagja volt a képviselőháznak. Arról most csak egy mondatot szólnunk, hogy Torkos Károly esperes mellett báró Podmaniczky Frigyes volt négy évig a békési egyházmegye felügyelője, országos fórumokon – Torkossal együtt – többször képviselte egyházmegyénket.

Napi gyülekezeti szolgálata, az orosházi egyházközség lelki építése mellett 1854-ben teljesen újjáépítették a felvégi paplakot, ahol Veres Józsefet megelőzően ő lakott 28 évig.

1856-ban – negyedikként – egy 16 mászás harangot vettek a hívek adományából. A feliratban Mikolay István és Torkos Károly lelkészeik neve mellett Kis István bíró, Pukánszki Mihály albíró, Jankó Mihály képviselő és Pusztai Ádám gondnok neve szerepelt. (Ez a harang 1882-ben állítólag megrepedt, jelenleg nem tudjuk, mi lett a sorsa.) Az iskolák létesítését nem lehet egy lelkész nevével fémmjelteni, Torkos idejében, 1862-ben a 6. (ma Táncsics utcai) evangélikus iskolát, 1865-ben a 7. (ma Bajcsy-Zs. utcai) iskolát építették fel. Amikor Győry Vilmos Budapestre távozása után Torkos egyedüli lelkészként szolgált közel két évig, 1878-ban a 8. (ma Zombai utcai) és a 9. (ma Kettőssánc-téri) egyházi iskolát hozták létre Orosházán. „Az éltes és beteges lelkész”, ahogy a kanonika vizitációs jegyzőkönyv említi a 65 éves Torkost, 1878. szeptember végén állítólag Budapestre utazott evangélikus egyházkerületi gyűlésre. A gyűlés korabeli jegyzőkönyvében sem a jelenlévők, sem a távollévők között nem szerepel a neve. Halálának rejtélye azóta sem oldódott meg.

A másik kövel Molnay Károly lelkész-tanító emléke előtt tisztelgünk. Róla nem neveztek el utcát, mint Torkos Károlyról, a helyi egyház- és iskolatörténet iránt érdeklődők is csak a nevét ismerik. Család-

jának neve eredetileg Molitórisz. Nagypapa Molitórisz János és apja Molitórisz Gábor jeles szarvasi tanítók voltak. Dr. Molitórisz Pál ügyész úrtól a közelmúltban kapott családfa szerint heten voltak testvérek, Károly a legfiatalabb. Lázár Zsolt nagytiszteletű úr segítségével a szarvasi Otemplomi evangélikus egyház anyakönyvéből sikerült kikutatnunk, hogy Molitórisz Károly 1808. augusztus 3-án született. Keresztapja Doleschal Sámuel jegyző, Szarvas város 1848-ban alkotmányosan választott polgármesterének Doleschal Jánosnak az apja.

Molitórisz Károly neve 1831-ben tűnik fel a szarvasi tanítók között, majd 1834-ben a Mezőberényből Szarvasra költözött gimnázium magyar nyelv és irodalomtanára volt, feltehetően 1840-ig.

A gimnázium igazgatója ekkor bátyja, Molitórisz Adolf. Aztán rövid időre Selmechányra kerül, hogy az ottani evangélikus gimnáziumban felállítandó magyar tanítói székot megszervezze. A Petőfi-irodalomban is felbukkan a neve, Szeberényi Andor 1882-ben úgy emlékezett, hogy „Selmechányán Petőfi egy csinos házában lakott, hol később Molnay Károly tanár is szállással birt.” 1840-ben Orosházán is beindult az ún. reáliskola, ami a kötelező elemi iskola utáni újabb kétéves helyben tanulást biztosította. Bizonyára nem járunk messze az igazságtól, ha azt mondjuk, hogy a reáliskola létrejöttéhez hozzájárult Orosháza polgárosodó lakosságának kulturális igénye. Az 1 évig itt munkálkodó Balassa János professzor lelkésszé választották Szentesen, új tanárt kellett hívni. A megválasztott Kutsak József lébényi tanító nem foglalta el állását, így az egyházi vezetésnek azonnal cselekednie kellett. Felkérték Mikolay István hitazonokot, hogy írjon Molitórisz Károly professzor úrnak, a legközelebbi vasárnapon „szónoklásban, éneklésben, orgonálásban és katekizálásban a próbát megtenni szíveskedjen az egész gyülekezet előtt.” Bizonyára sikerült a bemutatkozás, új tanárt 1841. november 14-től Molitórisz Károly „a nagyobb férfigyermekek oktatójának, professzorának elválasztatott” – mint ahogy a jegyzőkönyv írja. Ezek a nagyobb férfigyermekek 11–12 évesek lehettek.

Az iskolai munka mellett alkalmanként igehirdetéseket is tartott és kántori szolgálatot is ellátott.

Ahogy a jegyzőkönyv írja, a „legfőbb” iskolában az alábbi tantárgyakat ta-

Folytatás a 4. oldalon

III. Országos Evangélikus Találkozó

2001. augusztus 18–19.

Mindenki hivatalos! Lassan és biztatóan érkeznek az ország minden részéből a jelentkezések, akik részt szeretnének venni az országos találkozón. Olyanok is vannak, akik csak 1 napra jelentkeztek be, de a nagytöbbség mindkét napon szeretne itt lenni. Kellőképpen megoldódtak a szállás- és az étkeztetési gondok is. A program is kialakult, mint ahogy azt már többször közzétettük.

Az orosházi evangélikusoknak is érdemes feliratkozniuk a résztvevők listájára, hogy megkönnyítsék nekünk, szervezőknek a létszám áttekintését, de – természetesen – e nélkül is hivatalos mindenki a kétnapos ünnepségre, a Találkozóóra. Kérjük is a helyi evangélikusokat, hogy minél többen jöjjenek el, s vegyenek részt a különféle rendezvényeken.

Ennek érdekében külön is kiemeljük a Budapesti Evangéliumi Színház augusztus 18-i színházi előadását (Sík Sándor: István király). Jeles fővárosi művészek adják elő ezt a jeles és sok áldást jelentő alkotást.

De a híres Lutheránia koncertje is megtisztelő figyelmet érdemel, nem-

csak azért, mert európai híresek, hanem mert valóban nagyon gazdag és léleképítő koncertek fűződnek a Lutheránia nevéhez.

S külön látványosság lesz a fiatalok utcai műsora. A pilisi Izsóp együt-

tes és az orosházi keresztyén fiatalok közös koncertet adnak majd a Kossuth-szobor közelében.

Mindhárom alkalom augusztus 18-án, 19.30-kor kezdődik: az Evangéliumi Színház előadása a Petőfi

Művelődési Központ színháztermében lesz, a Lutheránia koncertje a templomunkban, és – mint említettük – a fiatalok koncertje a Kossuth-szobor közelében.

A legnagyobb élmények egyike a megnyitóalkalom lesz, amikor átvesszük a Találkozó zászlaját az előző helyszín (Csömör) képviselőitől, majd D. Szebik Imre püspök-elnök megnyitó beszéde következik, valamint D. Dr. Harmati Béla püspöknek a Találkozót megnyitó igehirdetése a Mt 9,5 első részéről: „Kelj fel...”

Tehát mindenki hivatalos! Szinte azt kell mondanom, hogy minden orosházi evangélikusnak lelki és erkölcsi kötelessége figyelemmel kísérni az eseményeket, azokon részt venni, valamint segíteni a vendégeket abban, hogy jól érezzék magukat a mi kis városunkban!

Szívből reménykedünk, hogy mindenki meghallja kérésünket, és városa, egyháza iránti szeretetből magáénak érzi a III. Országos Evangélikus Találkozót!

Ribár János

Folytatás a 3. oldalról

nították: *Uj-testamentum, Nagy Káté, Egyetemes és magyar történet, A reformáció története, Európa és Magyarország földleírása, Egészségtan, Földészet és gazdasági tudomány, Természettudomány, Levelek és szerződések írása, Számvetés, Egyházi énekek összes dallamai, Helyes- és szépírás, Deklamációk Berzsenyi, Csokonai stb. verseiből.*

Molitorisz Károly professzor magyar nemzeti érzésére jellemző, hogy – a kor hazafias hangulatától áthatva – Orosházán nevét Molnayra változtatta. (Adolf testvére is Molnayra magyarosított).

Megállapíthatjuk, hogy a reáliskolában hasznos ismereteket oktattak. Molitorisz arra törekedett, hogy tanítványai megértsék a környező világot, szorgalmas, tisztességes, jellemes, kötelességtudó állampolgárok legyenek. Egyúttal jó magyarokat, jó orosháziakat és hűséges evangélikusokat igyekezett nevelni. Tekintélyes ember volt, az egész gyülekezet előtt végzett lelkészi szolgálataival mellett egy ideig az egyház jegyzője is, többször

olvashatjuk a régi iratokban, hogy Orosháza képviselőiben esperességi közgyűlésekre „követül” választották. Viselkedésében, egész életvitelében minta volt tanítványai számára.

1866. augusztus elején meghalt felesége, Bezegh Anna, akivel 30 évig éltek házasságban, nem sokkal azután ő is betegeskedni kezdett. A presbitérium felkérte, hogy tanári címe megtartásával vegye át az alvégi vegyes iskola vezetését, majd Hermann Pál tanító hirtelen halála után a Hermann-iskola átvételét javasolták Molnay Károly számára. Az új tanévet azonban nem tudta megkezdeni, mert 1868. augusztus 26-án ő is hirtelen meghalt. Az alig 60 éves embert Győry Vilmos nagy részvét mellett temette el.

Pál apostolnak a rómaiakhoz írott levele 8. fejezetének 14. versével fejezem be beszédemet: *Akiket pedig Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai.* Torkos Károlyt és Molnay Károlyt Isten lelke vezérelte. Álljunk meg kegyelettel emlékül előtt!

Elhangzott a 2001. április 22-i emlékközlésen.

Reviczky Gyula
PÜNKÖSD

*Piros pünkösöd öltözik sugárba,
Mosolyogva száll le a világra.
Nyomában két édes rózsá-illat,
Fényzőn hull, a szívek megnyílnak.*

*Hogy először tünt fel a világnak:
Tüzes nyelvek alakjába' támadt.
Megoldotta apostolok nyelvét,
Hirdeté a győzedelmes eszmét.*

*Piros pünkösöd, juttasd tiszta fényed!
Ma is minden bánkodó szívének,
Hogy ki tévelyg kétségbe', homályba':
Világító sugaradat áldja.*

*Habozóknak oldjad meg a nyelvét,
Világosítsd hittel föl az elmét.
Hogy az eszme szívből szívbe szálljon,
Diadallal az egész világon!*

*Piros pünkösöd, szállj le a világra,
Taníts meg új nyelvre, új imára.
Oszlasd szíjjel mindenütt az éjet,
Szeretnek sugara, Szentlélek!*

Tanévzáró istentisztelet 2001. június 17-én, vasárnap 10.00 órai kezdettel. Mindenkit szeretettel hívunk és várunk!

Érték vagy minőség?

Levelet kapni mindig öröm – így vagyok ezzel mindannyiszor, amikor levelem érkezik Pécsről, egykori kedves tanáromtól, Péterfia Zoltántól. Minden alkalommal szóba hozza a Magyar Fészek Alapítványt, melyet az ő jelentős közreműködésével hoztak létre és működtetnek, a megfogant élet védelmére.

Feleségével, tizenegy gyermek szülei-ként, szavak nélkül tettek bizonyosságot arról, hogy a gyermeket szó szerint Isten áldásának tekintették. Élete alkonyán szívügye a megszületésük előtt halálra ítélt magzatok megmentése, az emberek lelki ismeretének felrázása, a közvélemény, a közgondolkodás formálása. Az ő kezdeményezésére került az esztendő jeles napjai közé „A magzatok világnapja”.

Legutóbbi levelében megemlékezett az idén március 24-én megtartott életvédő demonstrációról, amelyen D. Dr. Harmati Béla püspök úr is felemelte szavát az életet fenyegető veszedelem ellen.

Sokan talán bele sem gondolnak, mi csoda rettenetes dolog a művi abortusz! Fel sem fogják, hogy gyilkosság! Gyilkosság, melynek áldozatai a leginkább kiszolgáltatottak, a legvédtelenebbek: az alig fejlődésnek indult apróéletek!

Hivatkoznak a megélhetési gondokra, az anyagi biztonság hiányára, arra, hogy a modern ember számára igen fontos „az élet minősége”, a jólét, ami boldogít!

Kényelemszeretet, önzés... Rettenetes belegondolni, hogy önös érdekeinek szolgálatában mire képes az ember.

Az emberiség értékrendje végérvé-

nyesen felborult, minden összekuszálódott. Az ember gyakran már saját mohóságának rabszolgájává lesz. Elpusztítja a magzatot, hogy ne legyen útban, hogy ne akadályozza a mind nagyobb gazdagság, a gondtalan, fényűző életkörülmények megteremtésében.

Gyilkolnak az utcán, autóban, bárhol. Gyilkolnak az alkohol, a drog esztelen kábulatában, vagy egyszerűen gyűlöletből, de leginkább pénzért...

„Minőség...” Hetekkel ezelőtt elbrazadtam, amikor egy ápolónőt faggattam a riporter arról a különleges kórházzól, ahol gazdag betegek, jó pénzért, szállodai környezetben gyógyulhatnak, s ahol jó dolgozni, mert itt „a beteganyag minősége” jobb, mint másutt. Ez a szélsőséges példa talán ritkaság, de sajnálatos tény, hogy a pénz, ami a mindennapi élet valódi szükségleteihez, a kulturált, tartalmas élet feltételeinek előteremtéséhez valóban kell, túlnőtt valóságos szerepén. Sokak szemében a vagyonszerzés életcélja, a gazdagság „az ember minőségének” meghatározójává vált.

Érték helyett minőség...

Műveltség helyett talmi csillogás...

A lélek gyümölcsei helyett sivár üresség...

Ha fel nem ébredünk, ha vissza nem hőkölünk, kitudja, hová jutunk?

Pünkösdi ünnepén kérjük Istent, adjon ébredést, adjon igaz megtérést, árássza ránk Szent Lelkét kegyelmesen, hogy el ne vesszünk!

Számvetésre készülve

Darabokra szakadt, szilánkokra töredeztett világban élünk, emberi kapcsolataink rendszere is ilyen széttöredeztett. Lehet, hogy életünknek ezt a töredezettségét sokszor nem is érezzük, a modern világ felszínes kényelmet nyújtó kullisszáinak köszönhetően.

Talán olykor jól érezzük magunkat. A valóságban azonban egymástól lelki falakkal elválasztva, szerepeink álarcá mögé bújva élünk, és ezeken át érintkezünk egymással, igen felszínesen. Különböző belső világokban élünk, egymást alig-alig megismerve és kiismerve. Nemhogy egymással együtt érezni nem tudunk, sokszor még egymás szavait is félreértjük. Pedig állítólag egy nyelvet beszélünk. A szó szoros értelmében nem értjük meg egymást. Talán próbálkozunk egy darabig, aztán fel is adjuk, és éljük a magunk elszigetelt életét. Nem egymással, csak egymás mellett.

Számomra mindennapos élményt jelentenek az előbb leírtak. Az örömök mellett a szomorúság, szorongás forrása. A lelkesítő szolgálat igazi terhe számomra az, hogy a nagyon fontos üzenetet ilyen körülmények között kellene átadnom másoknak.

Ahol az embereknek alig van közük egymáshoz a mindennapi élet szintjén, ott vajon hogyan jöhetne létre igazi testvéri közösség? Mert valóban úgy érzem, hogy alig van közünk egymáshoz. Mindenkinek megvan a maga munkája, a maga otthona, a maga kedvtelése, a maga baráti köre. Mindezek változtathatók, és egy emberen belül is ezeknek a köröknek alig van érintkezési pontjuk egymással. Más az ember otthon, más a munkahelyen, más a klubban. És megint más a gyülekezetben.

Lehet, hogy a hiba önmagamban keresendő, s csak másokra vetítem a magam belső kételyeit, a magam hibáit. Ha mindezt valóban csak én látánám így, az komolyan el kellene, hogy gondolkodtasson arról, vajon valóban szabad-e emberekkel foglalkoznom. Akár lelkészként, akár máshogyan.

Lassan két év segédlelkési szolgálat van mögöttem. Alkalom ez arra, hogy végiggondoljam: ezt kell-e csinálnom, szabad-e ezt csinálnom. Szeptember 13-án, ha minden jól megy, Isten segítségével leteszem a lelkészvizsgát. Ezután választható leszek parókus lelkésznek. Döntennem kell majd, hogy szeretnék-e maradni, és döntenie kell a gyülekezetnek is, hogy akar-e engem lelkészként tovább itt látni.

Nagy Ervin

Olvassuk együtt a Bibliát: pünkösdi történet

Amikor pedig eljött a pünkösdi napja, és mindnyájan együtt voltak ugyanazon a helyen, hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, amely betöltötte az egész házat, ahol ültek. Majd valami lángnyelvek jelentek meg előttük, amelyek szétoszlottak, és leszálltak mindegyikükre. Mindnyájan megteltek Szentlélekkel, és különféle nyelveken kezdtek beszélni; úgy, ahogyan a Lélek adta nekik, hogy szóljanak. Sok kegyes zsidó férfi tartózkodott akkor Jeruzsálemben azok közül, akik a föld minden nemzete között éltek. Amikor a zúgás támadt, összefutott ez a sokaság, és nagy zavar keletkezett, mert mindenki a maga nyelvén hallotta őket beszélni. Megdöbbenek, és csodálkozva mondták: „Íme, akik beszélnek, nem valamennyien Galileából valók-e? Akkor hogyan hallhatja őket mindegyikünk a maga anyanyelvén: [...] halljuk, amint a mi nyelvünkön beszélnek az Isten felséges dolgairól.” Álmélkodtak mindnyájan, és nagy zavarban kérdezték egymástól: „Mi akar ez lenni?” Mások azonban gúnyolódva mondták: „Édes bortól részegedtek meg.” Ekkor előállt Péter a tizeneggyel, felemelte a hangját, és így szólt hozzájuk: „Zsidó férfiak, és Jeruzsálem minden lakója! Vegyétek ezt tudomásul, és figyeljétek szavaimra! Mert nem részegek ezek, ahogyan ti gondoljátok, hiszen a nap harmadik órája van. Hanem ez az, amiről Jőel így profétált: Az utolsó napokban, így szól az Isten, kitöltök Lelkemből minden halandóra, és profétálnak... (ApCsel 2, 1kk)

Mi a megfejtés?

A helyes megfejtők jutalmat érdemelnek!

A helyzet nagyon rejtélyes, érdemes felette elgondolkodni, és kísérletet tenni a megfejtésre. Leírom a jelenséget: először beletörődtem, aztán meglepődtem, majd csodálkoztam, most pedig töprengeni kezdtem.

1.) Beletörődtem: először beletörődtem abba, hogy a temetésen a sírnál végzett liturgikus mondatban hiába mondja ki a sírnál a lelkész: „Mondjuk el együtt az Apostoli Hitvallást”, utána az Úr Jézustól tanult imádságot, szinte csak kettesben mondja a kántorral. Nagyon ritkán hallani, hogy esetleg mégis velünk „együtt” mondja valaki(k). Beletörődtem, mondván ilyen korban élünk, szekularizmus (= elvilágiasodás), elidegenedés az Egyháztól, keresztyénségtől, hittől, és a legtöbben már nem is tudják a Hitvallás és az Imádság évszázadok óta előírt szövegét. Beletörődtem.

2.) Meglepődtem: másodsor meglepődtem az egyik temetésen. Nem orosházi elhunytól volt szó, csak innen származott, egész életét az ország egy egészen más részében élte le. Utolsó kívánságainak egyike azonban az volt, hogy szeretne az orosházi szülőföldben nyugodni, s a hozzátartozók ennek eleget is tettek. Mintegy 15 családtag, barát, ismerős jött össze – mind messzi vidékről – az alvégi temetőben, és már az ígéhirdetés alatti érzékelhető figyelem is meglepett, de az meg különösen is, hogy a sírnál teljes egészében, kivétel nélkül mindenki (messzi vidékről!) eleget tett a liturgikus felszólításnak, és valóban velünk mondták szépen, értelmesen az Apostoli Hitvallás és a Miatyánk sok évszázados, illetve kétezer éves szövegét. Nagyon jó érzés volt, felolvadt a lelkem a közös hitvallás és a közös imádkozás szövegében, szövegében, más fényben tűnt fel a halál. Meglepődtem.

3.) Csodálkoztam: hogy egymás után több temetés is volt, úgymond vidékről, és mindegyik esetben ugyanazt éltem át: amikor elhangzott a felszólítás: „Mondjuk el itt a sírnál az Apostoli Hitvallást”, mindenki vagy majdnem mindenki velem, velünk mondta. Főleg Budapestről jötteknél figyeltem meg ezt a velünk imádkozást, és nagyon csodálkoztam. Hajdani kóbor, felejthető és okoskodó szociológusok, sőt hasonlóképpen okoskodó teológusok is valami olyasmit magyarázgattak elbizonytalanodott kortársaiknak, hogy a városokban, az iskolázottabbak között alakul ki először a hitetlen-

ség (Stadt ohne Gott – azaz Isten nélküli város – írta egy bizonyos Robison püspök), az egyháztól való elidegenedés, s valamiféle felvilágosodást emlegettek. S minél kisebb egy település, minél kevésbé iskolázottak a lakói, annál jobban megmaradnak a vallás bűvöletében, hiszen nem elég tudósok, nem elég értelmesek, nem elég műveltek, stb. – ezért hát a vallás még fogságban tartja őket. Erre bekövetkezett korunk nagy, nem meg jószolt meglepetése, hiszen éppen fordított helyzet adódott elő a statisztikák szerint, vagyis, hogy a magasabb iskolai végzettségűek között sokkal magasabb a vallásosság százaléka, mint az iskolázatlanok, vagy csak elemi, általános iskolával rendelkezők között. Csodálkoztam.

4.) Töprengtem és töprengek: miután többször is megértem, hogy ha vidékiek, fővárosiak által rendezett temetésen veszek részt, mint fungens, azaz szolgáló lelkész, akkor együtt mondja velem, velünk a gyászoló gyülekezet az Apostoli Hitvallást, a Miatyánkot. S ez nagyon nagy lelki élmény. Ha helyi temetés van, akkor néma csendben hallgatja az olykor népes, máskor kevésbé népes gyászoló gyülekezet a lelkész és a kántor hangos Hitvallását, Miatyánkját. Olykor széttekintek magam körül, kedves ismerős arcokat is látok, akik szintén (rémult?) némaságba burkolóznak, mint akik tudják, sejtik, érzik, hogy mondani kellene a Hitvallást, a Miatyánkot, de jobb itt és most hallgatni.

Május 16-án Szegeden temettem. Egy orosházi származású, de évtizedek óta szegedivé lett fiatal (56) testvérünket kellett elkísémi utolsó földi útjára a szegedi Fogadalmi templom kriptájában. Már az is meglepett, hogy milyen sokan vettek részt testvérünk hamvasztás utáni temetésén (nyugvóhelyre), az pedig különösen, hogy a hatalmas gyülekezet egyhangúan, hangosan mondta velünk az előírt szövegeket. Mindenki, a hatalmas gyülekezet, akik pedig nyilván a legkülönfélébb helyről jöttek (többségük nem is evangélikus volt), de együtt mondták az evangélikus lelkészrel, kántorral a szentszöveget.

S ezen töprengek? Vajon itt miért nem mondjuk együtt? Vajon itt miért ennyire néma a gyászoló gyülekezet, s nem vallja meg a hitét, nem mondja az Úrtól tanult imádságot? A lelkész és a kántor igyekszik, a lelkész még a szöveg hangsúlyozásával is jelezni akarja, hogy ez most közös

szolgálat lenne a nyitott sír, a leeresztett koporsó, vagy a nyugvóhelyére elhelyezett urna mellett. De csak csend van, halálos, halotti, néma, bémult csend.

Töprengek, mert ennél még sokkal rosszabb a helyzet. Sőt, ez már botrány, szégyen! Nem értem, miért sülyedhetünk ilyen elképesztően mélyre? Hogy lehet(nek) valaki(k) ennyire kulturálatlan, műveletlen, viselkedni nem tudó(k)? Mi történt? Mi történt?

Annyi, hogy temetői út mellett volt a sír, a gyászoló kisebb része a sírok között, nagyobb része a temetői úton állodgált, s menekülő némasággal hallgatta a Hiszekegyet, a Miatyánkot. Jobbról is, balról is gyalogosok. Idegenek. A temetésen résztvevők megfelelően, többségük feketébe felöltözve. Az idegen gyalogosok viszont kezükben kerti szerszámmal vagy kerékpárt tolva mentek – többnyire közönséges utcai öltözetben – át és keresztül a gyászoló tömegen. De nem haladva, hanem bámészkodva, mint aki vásáron vagy utcai színjátékon van, és csak azért nem áll meg bámulni a sírokat, a lelkészt és a kántort, mert – sajnos – siet.

Nemrégben, szombat délelőtt is így jártunk. Annak ellenére, hogy nem szívesen vállalkozunk a szombati temetést, most mégis arra került sor. Tarka ruhás asszony, csapzottan, vállán kapával, lassan, bámészkodva haladt – nem zavarta a helyzet. Felnőtt együtt a gyermekével, beszélgetve! A sírnál mintegy 15 perc az eltöltendő idő, ez alatt kb. 8-9 fő gyalogolt keresztül a gyászoló gyülekezetben. Mit mondjunk? Mi hát a megfejtés?

Hogyan magyarázzuk meg, hogy:

1. Nem illik a gyászoló gyülekezet között sem felöltözve, sem gyalogosan, sem kerékpárral átgázolni!

2. Nem illik a szertartás közben cigarettázni, beszélgetni. Aki minden áron rá akar gyújtani, az menjen messzebb a gyászoló gyülekezettől, aki pedig beszélgetni akar, az meg még messzebb!

Nagyon szomorú, hogy mennyire alacsony színvonalú lett a viselkedéskultúra, s csak tehetetlenséggel nézzük, hogy milyen sokan vesztették el istenhitüket, s tekintik semminek a „szeretett hozzátartozót”. Hiszen ha nem hiszek az örökkévalóságban, az üdvösségben, akkor semmire, megsemmisülésre ítélem azt, akit „soha” nem akarok elfelejteni. Memóriánk végessége azonban meglepően kurta.

Vajon mi a megfejtése ennek az egész, szinte már tragikomikus helyzetnek? Hogy lehet, hogy az emberek már szinte semmit nem tisztelnek? A másik gyászt sem. A halált sem. Szörnyű, hogy a hitetlenség, az istentagadás szelleme hova sülyesztette az embert! Tisztelet a kivételnek, de sokakat saját maga alá.

Ennek nem szabadna így maradnia! Ezért is kellene nagyon a lelkek pünkösdeje, a lelki-szellemi újjászületés!

Az orosházi evangélikus templom művészettörténeti elemzése – III. rész

Az oltárkép Pesky József (1795–1862. április 26.) munkája, a kép bal sarkán nyomtatott nyombetűkkel látható:

„P...: LOS: PESKY PEST 1838”

Az 1838-as pénztárnaplói bejegyzés szerint a kép 100 pfért-ba került. A festőcsaládból származó mester oltárképet készített még a Moson megyei Levél község és a nagybörzsönyi evangélikus templom oltárára is. 1829-ben Raics János kanonok, 1834-ben Kölcsey portróját festette meg.

Az orosházi evangélikus templom oltárképe bibliai jelenetet, az utolsó vacsorát ábrázolja. A tizenhárom fős kompozíció jellegzetes késő barokk festői eszközökkel van megszerkesztve. Az olasz mesterektől eredő pincevilágítást Pesky József is alkalmazza. A szimmetrikus festményen a fentről áramló fény kellemesen szétoszlik az alakokon. A főalakot, az utolsó vacsorát kiosztó Jézust kissé kiemeli. A körülötte ülő tizenkét tanítvány körvonala lejjebb esik, mint a főalak kontúrja, ezáltal is hangsúlyozódik személye. Az előtérben lévő három tanítvány sötétbe hajló kontúrja lazább. A Jézus mellett ülő – jobbról 4, balról 5 – ember arca és ruházata kódos, homályos. A főalak egységbe fogottabb. A sötét háttér a kép jobb oldalán előre vonul, az előtérben ülő három tanítvány alakja szintén sötét. Közülük a középső, Júdás elforduló alakja kissé a kép bal oldalára csúszik. Széles mozdulattal, gonosz arckifejezéssel távozni készül. Lehajló alakja érvényesülni engedi a középre helyezett világító fehér asztallapot.

Színeiben igen kellemesek az arcok, kezek melegsárgás árnyalatai és a haj hamvas szürke színe. Jézus tunikájának világos koráll színe a kékes tóga kontrasztjával kiemeli a központi alakot a tanítványok köréből. A mellette ülő tanítványok pasztelles ruhája elmosódik. Az előtérben ülő három tanítvány római öltözkéneke sötét színe összefolyik a jobbról előre jövő háttérrel, és sem a ruhák redőzetei, sem színárnyalatai nem vehetők ki tökéletesen. A bibliai jelenetet ábrázoló kép kellemesösszhatású.

A templom felépítésétől, 1786-tól volt orgona a templomban, állítólag a nyugati karzaton. A déli toldalék építésekor a tápiószzelei egyháznak adták el 200 váltóforintért. 1830-ban Komornik Benedek

nagyváradai orgonakészítő mesternél rendelték meg az új orgonát. Készítésével probléma lehetett, sokat utaztak az előjárók Nagyváradra a „tsinálás megtekintésére”. 1832. október 22-én mégis ideszállították, és a szarvasi kántor urat, Chovan Zsigmondot elhívták megvizsgálni. Az új orgona 4500 vfért-ba került. A szószékoltárral szemben van a 140 cm széles szerkezettartó szekrény kétemeletes játékasztallal, ami 20 regiszteres, 20 pedálos, a fehér billentyűk száma 64, a feketéké 44. A jobb- és baloldalon lévő, barokkosan faragott sípszekrényben 951 sípvan.

A sípszekrényen fellelhető az oltárnál is felhasznált barokk díszítés. Az oltár felőli oldala díszesebb, aranyozott és festett is. Jobb- és baloldalon a szélső sípszekrények alacsonyabbak a középsőknél. A sarkoknál elhelyezett oszlopok féloszlopba mennek át, az oltárnál szintén, és így ívelt, körbefutó felső párkánysorhoz kapcsolódnak. A tetején aranyozott, levéldíszes vázaforma van. Említésre méltó még az oszloptartók ívelt kiképzése.

Az orgonát igen gondozták. Nagyobb javítások 1857-ben Farkas János, 1886-ban Saskó Márton által, ezt követően 1901-ben, 1909-ben, 1920-ban és 1959-ben voltak. 1962-ben villanyfűtásra alakította át az egyház, közadakozásból.

Az orgona középső része előtt a tagolt párkányszaton ül a három, fából faragott angyal, mely Dunaiszky Lőrinc munkája. A két szélső angyal harsonát fúj, majdnem egyező beállításban, a középső az előtte elhelyezett kettős üstdob megszólaltatására készül. Mindhárom emlékeztet a barokk festményeken ábrázolt putóokra. Kövérkés gyermektestük, párnás kezecskéjük, a vállukra omló ruharedők szépen megformáltak. Aranyozott voltak, a zenélők mozdulataival beleilleszkednek környezetükbe.

Az orosházi evangélikus templom művészettörténeti érték: műemlék. Ez a főbejárat mellett elhelyezett táblán is olvasható.

A templom megőrzi a barokk stílusjegyeit, melyépítészeti, szobrászati (fafaragások) és festészeti vonatkozásban is felismerhető. Az 1832-ben hozzáépített rész összhangban áll a toronnyal és az előző templommal. Boltíves kiképzése a keleti és nyugati részhez illeszkedik, szegmentíves ablakkal, a szószékoltár és az oltárkép keretének ívelt kiképzésével, vala-

mint az orgona sípszekrényének íveltségével összhangban áll.

Pilaszterek, párkányok bontják meg a fal síkját, kívül és belül egyaránt, de ugyanezek alkalmazása az oltárfalnál és a sípszekrényenél is megtalálhatók. A barokk stílusra jellemző voluta-díszítés a toronysisaktól kezdve végigvonul a nyugati oromzaton, a déli homlokzaton, a belső, mennyezetig futó pilaszter felső részén, az oltárfalon, az ottani ion oszlopfőn, és a lelkeszi pad végén is. A stilizált napraforgóvirág-dísz a mennyezetig futó pilaszteren, a mennyezetben, és főleg a faragott részeknél – oltárkereteken, padok oldallapján – található meg. Vázaformájú díszítés áll a nyugati és déli homlokzaton, az oltárfal párkányán és a sípszekrényen, ezeken levél, illetve fonatdíszítés is van, de a mennyezeti körformán, oltárfalon, oltárkereten csak fonatdíszítés van.

A barokk stílus jegyei sajnos nem teljes értékűek a 18. századi egyházi edényeken és harangon.

Igaz, az első világháború sok fémkinccset kívánt. Az orosházi evangélikus egyház két harangot 74 orgonasípöt és több egyházi edényt is adott.

A megmaradt egyházi edények közül legrégebbiek az úrvacsorai borkancsók. A kettő közül egyikén van felirat: „C. P. A. 1765” Az ónkancsó felfelé keskenyedő hengeres testén két övgyűrűs ékítmény van, az alsó és felső szélétől egyenlő távolságra. Billentős, tagozott fedele boltozatos, amire gömbemelő illeszkedik. Füle kérdőjelidomú.

A három lábbal, fogantyúval ráerősített ónkancsó jeltelen. A lábon angyalszárny között hajfűrt, s angyalfej van. Szintén felfelé keskenyedő, a hengeres formán középen van az övgyűrű.

A két darab, 40 dkg súlyú, belül aranyozott, dísztelen kehely 1911-ből való, tokkal együtt. Feliratuk:

„AZ OROSHÁZI
ÁG. EV. EGYHÁZNAK A HIVEK
ADOMÁNYA. 1911”

A 13 dkg-ossza ezüstostyátányéron: „1911” jelzés látható. A betegek részére egy kisebb, talpazatán préselt díszítésű rézkehely tartozik még a kegyszerekhez.

A 9 és 16 mázsa súlyú harangokat, amelyeket 1915-ben elvittek, 1856-ban és 1870-ben öntötték. Az 1744-ben Zombá-

ról hozott 104 font súlyú harang 1882-ben megrepedt. Ezt felmentették a beszo-
gátástól. Egy időben az egyházi hivatal-
ban, azután az orosházi múzeumban
volt, jelenleg a templomban, a lelkészi
pad előtt nyert elhelyezést.

Hamarosan pótolták a harangokat.
Ma a torony harangházában négy harang
van. A legnagyobb 16 mázsás. Felirata:

*„ISTEN DICSŐSÉGÉRE ÖNTETTÉK
AZ ÚRNAK 1923 ESZTENDEJÉBEN
AZ 1914–1918 ÉVIG TARTOTT
VILÁGHÁBORÚBA ELVITT NAGY
HARANG HELYETT AZ OROSHÁZAI
ÁG. EV. EGYHÁZ EGYES HIVEI.”*

A hatmázsás harang felirata ugyanez.
A legkisebb harang 90 kg súlyú, 1923-ban
tanítók és gyermekek gyűjtötték rá, ezért
a gyermekek harangja. A legrégebbi, ki-
lenc és fél mázsás harangra a következők
írták:

*„ECC. EVANG. OROSHAZIENSIS
CURAVIT FUNDI PESTINI PER
HENRICUM EBERHARD 1818,
SUB PASTORIBUS J. SIMONIDES,
J. SZIGETHI INSPECTOR
P. MATHON, JUDICE AND PATAKI,
LEGISLATORE STEPH. HORVATH,
CURATORE FRANC. TÓTH.”*

A templom nagyobb javításai

Az orosháziak a torony, majd a tem-
plom renoválásáról mindig gondoskod-
tak. Először is az 1777-ben felépített to-
rony került rendbehozatalra 1828-ban. Si-
sakját 262 tábla rézzel fedték le. Az 1832-
ben felépült toldalékkal egy időben külső
és belső meszelés volt. Hamarosan, 1842-
ben a templomtetőt zsindefedés helyett
csereppel cserélték ki.

A templom belső terét 1847-ben heil-
hami lappal kövezték ki. Az oltár előtt két
piros kocka jelzi az 1832-ben – a kolerajár-
vány idején – égetett fertőtlenítő füstölő-
szerek helyét.

A torony fedését 1861-ben a hívek ja-
vították ki, 1927-ben bádoggal borították
a sisakot. (A toronysisak feletti rész még
mindig réz.)

A villanyvilágítást 1917-ben közada-
kozásból vezették be. Nagyarányú resta-

urálást 1920-ban Zimmermann József és
Hajdu Sándor építészek végeztek. A
homlokzati rész, a tetőszerkezet helyre-
hozása ekkor volt. A belső, külső falakat
meszelték, az oltárt aranyozták és újra-
festették.

A templomkert kovácsolt vaskerítés-
sel van körülvéve, ezt 1928-ban Untervé-
ger Jenő kovácsmester készítette.

Az orosháziak templomszeretete
nemcsak az istentiszteletek látogatásá-
ban nyilvánult meg, hanem a templom
rendbentartásában is. A renoválások költ-
ségét az adományokból fedezték, de több
esetben kétkezi munkával igyekeztek az
orosháziak templomukat rendbe hozni,
műemléküket megőrizni.

Legutóbb 1959–1960-ban, két éven át
volt nagyobb renoválás. Kívül sárgára,
belül fehérre meszelték, tetőzetét kijavít-
tották. Az oltárt és az orgonát is újrafes-
tették. A toronysisakot 1963-ban újrabá-
dogozták és zöldre mázolták.

A templom mai környezete (1965)

Az orosházi evangélikus templom ba-
rokk stílusával, színeivel harmonikusan
beilleszkedik környezetébe. A tőle
északra eső paplakás renoválása előtt
még jobban összhangban állt vele. A tem-
plomtól keletre, 1955-ben épült gimnázium
épülete neoklasszicista stílusával kel-
lemes hatással zárja le a templom előtti
tér egyik oldalát. A délre lévő, valaha egy-
házi tulajdont képező épülettömb jó rálá-
tást biztosít a templom főhomlokzatára.
A tér kialakítása után délről egy eklekti-
kus stílusú szállodaépület lesz, szemben
a templommal. Ennek masszív tömbje
elég jó harmóniát biztosít az eddig fel-
sorolt épületekkel. A nyugati oldalon ta-
lálható és szabaddá váló tanácsoló épü-
lete modern, lapos tetőjével, élénk színei-
vel az új építési irányzat képviselője. Ez
elég elüt a teret körülvevő épületek –
különösen a templom – stílusától, vele
kontrasztban áll, a magas növésű fákkal
való elválasztása, takarása indokolttá vá-
lik. E tér, Orosháza egyetlen műemléké-
vel, az evangélikus templommal, építé-
szetileg is jelentős.

VÉGE

SÁMUEL HÍRADÓ

A húsvét ünnepe előtti és utáni
vasárnapok hangulatát meghatá-
rozta, hogy sok család döntött
úgy, elhozza megkeresztelni gyer-
mekét. Az ismerős arcokon kívül
olyan kisgyermekkel is megis-
merkedhetett csoportunk, akik
még éppen, hogy csak elkezdtek
járni. Jó volt örülni azokkal együtt,
akik már régebb óta velünk kezdik
a hetet, a gyermek-istentisztelet
rendszeres résztvevői, az új csöpp-
ségek jelenléte pedig különösen is
vidámsággal töltött el bennünket.

Május 12-én Szarvasra tettünk
egy kirándulást. Jutalomút volt ez
azoknak, akik minden vasárnap,
vagy csaknem minden alkalom-
mal eljönnek a templomba, gyüle-
kezeti közösségbe. A rövid buszo-
zás és megérkezés után az arboré-
tum fái alatt uszonnáztunk, majd
különböző csoportos játékkal töl-
töttük ki időnket. Megtekintettük
az Ótemplomot is, ahol nagyon
színvonalas történelmi visszate-
kintést kaptunk. Ebéd után egy
sétát tettünk a különleges fák kö-
zött, utána pedig még várt ránk
egy háromnegyedórás hajóút a
Körösön. A több mint 35 főből ál-
ló csoport kifáradva, kipirulva, de
szép élményekkel gazdagodva
tért haza.

Reméljük, hogy következő ta-
vasszal ismét eljutunk valamelyik
közeli városba, azokkal együtt,
akik szívesen hallgatják Isten igé-
jét, és megszentelik az ünnepna-
pot.

A nyári hetekben sem szűnik
meg alkalmunk, hiszen – bár vé-
get ér az iskola – a lelki épülésre,
felfrissülésre mindig szükségünk
van; Urunk parancsa, hívása a
szünetekben is érvényes.

III. Országos Evangélikus Találkozó

Orosháza, 2001. augusztus 18–19.

Szabad elgondolkodni...

Ismeretlen fekete bölcs írása
dél-afrikai fehér szomszédja ajtaján:
*Mikor megszületek: fekete vagyok.
Mikor felébrednek: fekete vagyok.
Mikor rosszul vagyok: fekete vagyok.
Mikor lesülök a napon: fekete vagyok.
Mikor fázom: fekete vagyok.
Mikor meghalok: fekete vagyok. De TE!*

*Mikor megszületsz: rózsaszín vagy.
Mikor felébredsz: fehér vagy.
Mikor rosszul vagy: zöld vagy.
Mikor lesülsz: piros vagy.
Mikor fázol: kék vagy.
Mikor meghalsz: lila vagy.
És még van képed engem színes
bőrűnek nevezni?*

Gyülekezeti alkalmaink a nyár hevében

Minden vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel, este 18 órai kezdettel istentisztelet. A hónap első vasárnapján mindig ünnepeljük az Úr szent vacsoráját.

Miért fontosak az istentiszteleti alkalmak? Mert hit csak az igehirdetés hallásából keletkezik! Tisztában vagyok azzal, hogy a kövekből is utódokat támasztani tudó Isten Lelkét nem lehet templomfalak közé zárni, és Ő ott működik, ahol akar, s úgy teremt hitet, ahogy neki tetszik, de a magunk részéről meg kell adnunk önmagunknak azt a lehetőséget, hogy a Lélek hitet teremtsen kiszikkadt lelkünkbe. A hit hallásból van – ezt nem kisebb ember, mint Pál apostol jelentette ki. Ezért, ha nem veszünk részt az istentiszteleteken, ha nem hallgatjuk Isten szent igéjét, akkor kitesszük magunkat annak a veszélynek, hogy a mustármagnál is jóval kisebb hitceskénk teljesen elpárolog. Pedig az élő hit: öröm, derű, erő, sugárzás, békesség, győzelem, a lélek egészsége! Ha valaki elveti magától ezt a szent kincset, a hitet, akkor olyan, mint aki a saját szemét szúrja ki, vagy teszi tönkre érthetetlen módon. Önmagának ellensége, aki az Isten kínálta kincset, a hitet, az üdvösséget elveti.

Minden csütörtökön 18 órai kezdettel hétköznapi istentisztelet a gyülekezeti teremben.

Miért fontos a csütörtöki istentisztelet? Mert az igeértelmezés, -értés részleteibe tekintünk bele ilyenkor. A hallatlan fontosságú vasárnapi és ünnepi istentiszteletek általában nagyvonalakban szólnak az ige diktálta legfontosabb dolgokról. Csütörtök este lehet foglalkozni a

részletekkel is, s olyasmivel, ami a hívő embert, vagy a kereső embert foglalkoztatja, ugyanis a rövidebb istentisztelet után ott lehet maradni a gyülekezeti teremben beszélgetni és közös imádságot mondani. Magányra panaszkodóknak, önmagukat és az életben helyüket nem találóknak különösen is alkalmas időpont ez a beszélgetésre. De nemcsak magányosok, vagy helyüket nem találók, hanem az igében jobban elmélyedni vágyók figyelmét is szeretnénk ezekre az alkalmak felhívni.

Ifjúsági alkalmaink

Fontosságát kérdeznünk sem kellene azoknak, akik csak egy kicsi rálátással is rendelkeznek, hogy milyen rettenetes veszélyek leselkednek ezekre az ún. „mai fiatalok”-ra. Egy szóban kifejezve: az elzúllás veszélye. Annak a veszélye, hogy torz, mocskos lesz a beszédük, és fenyegető valóság a kábítószer, és éppen ezért a bűnözés is; mindez a bölcs fiatalokat, vagy bölcs szüleiket arra kellene, hogy indítsa, hogy minél többen bekapcsolódjanak a gyülekezet ifjúsági életébe. Mert ez egy bizonyos védelmet, lelki támaszt, fényt, útmutatást jelenthetne az amúgy is a keresés lelki állapotában levő fiatalok számára. Alkalmaink: minden szombaton 16.30-tól a fiatalabb korosztály van együtt, s minden szombaton 19.30-tól az idősebb korosztály. Ugyancsak itt említendő, hogy minden vasárnap délelőtt 9 órai kezdettel gyermek-istentiszteletet is tartunk.

Ribár János

OLVASTUK...

Miniszterelnöki megnyilatkozás a katolikus konferencián

„Neveléssel a boldogabb családjáért”

Magyarország a családot leginkább tisztelő, leginkább fontosnak tartó népek sorába tartozik, s ezen belül is igen előkelő helyet foglal el – erről Orbán Viktor miniszterelnök beszélt a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia legutóbbi háromnapos nemzetközi tanácskozásának zárónapján, Budapesten. A „Neveléssel a boldogabb családokért” című konferencián a miniszterelnök más országok – köztük az Amerikai Egyesült Államok – példáját említve kijelentette, hogy amikor a magyar polgári kormány azt teszi, amit tesz, akkor igenis a történelem fútcáján halad. Orbán Viktor hozzátette: *a világon mindenhol rájöttek arra, hogy a család szétesése nemzeti tragédiához vezethet. A kormányfő véleménye szerint a válások magas száma ellenére Magyarországon az emberekben ott él a vágy, hogy családi kötelékben éljék le életüket. Kifejezte azon meggyőződését, hogy az elmúlt 30-40 év európai gondolkodásmódjának kiigazításában, a család helyének újbóli megtalálásában a magyaroknak is szerepük lehet. A jövőt illetően, társadalmi vitát kiváltó témaként említette meg a vasárnapi nyitva tartás ügyét, az abortuszkérdést, az iskolai hittan tanrendbe illesztését, valamint az egyházi házasságkötés állami elismerését. (mti)*

Találkoz(z)unk augusztus 18-án!

Lelkészkonferencián jártunk

Pihenésképpen, szellemi-lelki felfrissülésképpen vettünk részt feleségemmel azon a konferencián, melyet egyházunk fiatal lelkészei számára szerveztek. Az evangélikus egyház nemrégén átadott új oktatási központjában, Révfülöpön került erre sor, május 14–17. között.

Kényelem, nyugalom, teljes ellátás, szép természeti környezet, ez adta a külső keretet. Ezt volt hivatva megtölteni belső tartalommal az előadások és áhítatok sora.

Tartalmas, szellemi felüdülést adó előadásokat hallhattunk szociológustól

(dr. Tomka Miklós), vallásfilozófiával (Mezei Balázs) és irodalomtudománnyal foglalkozó egyetemi tanártól (ifj. dr. Fabiny Tibor), és persze lelkészektől is. Két püspökünk is velünk tudott lenni egy estén, egyházunk és teológiánk közállapotairól beszélgethettünk velük.

Visszatértek azok az élményeink, amikor az egyetemen egy-egy jó előadás után élénk vita bontakozott ki. Újra élveztük a szellemi pezsgést, érdeklődve figyeltük a nálunk jóval bölcsőbb, olvasottabb, tapasztaltabb lelkészkollégáink hozzászólásait, meglátásait.

Az ott töltött három nap mindezeknél túl alkalmat adott találkozásokra. Visszontláttuk több volt évfolyamtársunkat és más volt teológustársunkat, akik ma már kollégák. Barátokat, akikkel igen ritkán találkozunk. Beszámolhattunk egymásnak szolgálatunk nehézségeiről, örömeiről.

S nem utolsósorban: jó volt néhány napra kilépni abból a környezetből, ami a lelkeszi szolgálatunk állandó itthoni keretét adja, s jó volt némi kitekintést kapni. Köszönjük a lehetőséget!

Nagy Ervin

Orosháza értékeinek őrzése

Verasztó Antal könyve Veres Józsefről

Jeles lelkészeink első vonalába tartozik az 1879-től 1913-as haláláig Orosházán szolgált Veres József. Az iparos családból származó ifjút kivételes tehetséggel áldotta meg az Isten, amit nem saját előrejutása érdekében kamatoztatott, fia minden lépésével igyekezett egyháza és a köz javátszolgálni.

A most napvilágot látott kis könyvecske a 150 éve született Veres József emléke előtt tiszteleg. A kötet egy tervezett sorozat, az *Orosházi Evangélikus Füzetek* 1. száma, s ebben Ribár János esperes-lelkész *Ajtónyitás múltira és jövőre* címmel köszönti a kiadvány fellapozóit. Verasztó Antal jól érezte, hogy az Elek László által közölt, *Győry Vilmosról* szóló munka után Veres Józsefnek kell következnie az orosházi lelkészekről írandó monográfiák sorában, nemcsak az évforduló miatt. Amint a szerző mondja, hogy „dicsekedésünk lehessen”.

Találó a könyv címe: *Elindult Orosházáról – Orosházára*. Veres itt született, családjából elsőként a híres szarvasi főgimnáziumban tanulhatott, majd Sopronban és Halléban végezte el a teológiát, aztán néhány év után hazatért. Nagy ívű pályát futhatott volna be bárhol az országban. Akkor, ha továbbra is a soproni főiskola tanára marad, s bizonyára akkor is, ha eperjesi vagy pozsonyi teológiai tanár lesz, vagy valamelyik nagyváros evangélikus gyülekezetét pásztorolja. Kiemelkedő képessége, mozgékony szellemisége, munkabírása, bármely magas tisztségre hivatottá tette. Ezek helyett engedett a hívó szónak, Torkos Károly eltűnése után az ország akkor legnépesebb magyar anyanyelvű evangélikus egyházát, szülőfaluját, Orosházát választotta. Aztán bebizonyosodott, nem döntött rosszul, az orosházi ember életével érzelmi és tudati közösséget vállaló, országosan is tisztelt egyházi vezető, közéleti ember lett belőle.

Veres József elsősorban lelkész volt és a békési egyházmegye esperese, ezzel a szolgálattal teltek mindennapjai, virradattól lámpaoltásig. A füzet szerzője részletesen szól a politikus Veresről is, aki helyi képviselő-testületi munkáján túl 1884-től 1910-ig – egy ciklus megszakítással – az orosházi választókerület országgyűlési képviselője volt. Szokták róla emlegetni, hogy életének meghatározó eseménye volt az emigrációban élő Kossuth Lajossal való találkozása. Később az a megtiszteltetés érte, hogy az országgyűlés és a

magyar evangélikus lelkészi kar nevében az ő imájával indították útnak Torinóból Budapestre a nagy államférfi koporsóját. Verasztó az eseménytörténeten túl felvilágosítja a társadalmi hátteret, bepillantunk Veres szakirodalmi és egyháztörténeti, az evangélikus népiskolák és az orosházi polgári iskolák érdekében kifejtett maradandó munkásságába.

Az Orosháza története iránt érdeklődők számára máig nélkülözhetetlen Veres József 1886-ban írott színvonalas és elmélyült könyve. A település aprólékos ismerete alapul szolgált neki arra, hogy a képviselőházban felelősséggel szóljon a tanügyről, az ipari és mezeti munkások helyzetéről, a fészítő szociális kérdésekről.

Ebből a kötetből és Verasztó előző könyveiből (*Az orosházi temetők története; Zomba és Orosháza kapcsolattörténete; Az orosházi szárazmalmok, szélmalom nyomában* stb.) megállapíthatjuk, hogy a szerző szereti Orosházát. Évek óta kitartóan kutat egyházunk levéltárában is, szabadidejét szellemi értékeink megőrzésének szenteli. Tudja azt, hogy egyetemes történelmi ismereteink mellett a magyarság, a régió, sőt szűkebb páttriánk történetének feldolgozása is szükséges. Tudja a régi igazságot: csak azt szerethetjük igazán, amit ismerünk.

Értékesnek tartjuk a kötetet azért is, mert új adalékokat tesz közzé Veres József családjának előtörténetéről, valamint felesége, Horpácsy Júlia famíliájáról is. A füzetben látható fotók jelentős része ismeretlen, eddig oldalági leszármazottaknál lappangott.

Azt sem hallgathatjuk el e könyvismertetés kapcsán, hogy Verasztó Antalnak ez a munkája az országos egyháztörténeti pályázaton harmadik díjat nyert, s jó ha tudjuk azt is, hogy az ifjúságiak között az orosházi Száraz Csenge Balassa Pál lelkészünk életpályájának bemutatásáért első díjat kapott. Mindkettőjüknek gratulálunk!

A leendő olvasóknak szeretettel ajánlom Verasztó Antal újabb kiadványát azal a nem titkolt szándékkal: ismerjük meg jobban Veres József esperes-lelkészünk küzdelmekkel teli pályáját, merítsünk belőle erőt és hitet.

Reménnyel teli szívvel várjuk az Evangélikus Füzetek sorozat további darabjait. Évi két kötet az anyagi szorítások között is megjelenethető, talán lesz rá

igény. Az elkövetkezendő munkák között napvilágot láthatnak jelenlegi lelkészeink íghirdetése, esetleg kedvenc kutatási területéről állíthatnak össze tanulmánykötetet. Levéltárunkban is rengeteg egyedülálló egyház- és várostörténeti dokumentum van, alkalmanként ezekből is közreadható értékes és érdekes válogatás. Azt kívánjuk, hogy a későbbiekben megjelenő minden füzet kézbevétele legyen olyan esemény, mint most Verasztó Antal Veres József-kötete.

Verasztó Antal:

Elindult Orosházáról – Orosházára, Orosházi Evangélikus Füzetek 1.

Orosháza, 2001.

Orosházi Evangélikus Egyházközség, 52 lap + 13 melléklet. Ára 300 Ft.

Kelj fel, és járj! [Mt 9,5]

ADOMÁNYOK HARANGSZÓ ÚJSÁGUNKRA (2001. április 1.–2001. május 24.)

Tóth Sándorné	1000 Ft
Kilián László és neje	1000 Ft
Sin Ida (Győr)	3000 Ft
Németh Bálintné	500 Ft
Bérczes Elemérné	2000 Ft
Brebovszky Gyula (Budapest)	2000 Ft
Gyuró Jánosné	1000 Ft
Tompa Pál	500 Ft
Héjja Bálintné	1000 Ft
Hajdu József és neje (Kardoskút)	500 Ft
Vidovenyecz Pálné	1000 Ft
Szabó Jánosné	1000 Ft
Kiss A. Sándor (Szeged)	2000 Ft
Varga Lászlóné	10000 Ft
özv. Iványi Béláné	1000 Ft
Török Sándor (Franciaország)	5000 Ft
Pataki Etelka	1000 Ft
Györgyi István és neje	2000 Ft
Pethőné Rácz Erzsébet (Budapest)	1000 Ft
Bánki H. Jolán	1000 Ft
Rédai Ilona	1000 Ft
Szalay Judit	500 Ft
Iványi Lenke (Budapest)	3000 Ft
Pusztainé Nagy Erzsébet	500 Ft
Héjjas Lóránt és neje	1000 Ft
Szula István	1500 Ft

**KÖSZÖNJÜK! ISTEN ÁLDÁSA
LEGYEN AZ ADAKOZÓKON!**

Bibliai csodák avagy „Nem mese ez, gyermek...”

A földi élet minden mozzanata, jelensége kezdettől fogva a természettudományi törvények által megszabott keretek között folyik. Ez alól nincsen kivétel. A klasszikus értelemben vett „csodák” nincsenek és csak a természeti törvényeknek, az adott helyen és időben való „véletlen” egybeesését fogadhatjuk el „csodának”. A természeti törvényeket nem mi, emberek hoztuk létre, ezek az isteni teremtés óta, azaz öröktől fogva léteznek, mi csak felismertük és alkalmaztuk azokat.

Ezzel kezdtem az első közleményt a bibliai csodákról 1998 októberében (V. évfolyam 4. szám), de ezt a mostanit sem kezdhetem mással. Ugyanis a természeti törvények ősidők óta változatlanok. E fejezetben a zsidók pusztai vándorlásáról, illetve az éhezéskor az égből pottyant fűrjekkel és mannával való ellátásáról, majd a szomjazó népnek a kősziklából való vízfakasztásáról fogok beszélni. Ehhez – a bibliai kívül – felhasználtam Ponori Thewrewk Aurél „Bibliai csodák” című munkáját. Míg Ponori az ateizmus és a természettudomány oldaláról próbálja megcáfolni azt, hogy „csoda” történt, addig én ennek ellenkezőjét teszem. A természettudományt hívom segítségül a bibliai „csoda” magjának valós voltuk alátámasztására.

A fűrjek (2Móz 16,2–3). A pusztai vándorlás második hónapjában „... zúgolódék Izráel fiainak egész gyűlékezete Mózes és Áron ellen a pusztában. S mondának nékik Izráel fiai: Bár megholtunk volna az Úr keze által Egyiptom földjén, a mikor a húsos fazék mellett ültünk vala, a mikor jól lakhatunk vala kenyérrrel; mert azért hoztok ki minket ebbe a pusztába, hogy mind e sokaságot éhséggel öl-jétek meg.”

És mondá Mózes (2Móz 16,8.13): „Este ve húst ad az Úr ennetek, reggel pedig kenyeret...” „És lőn, hogy estére fűrjek jönnek és el-lepék a tábor.” Ezt a Biblia később még így írja le: „És szél jöve ki az Úrtól, és hoza fűr-jeket a tengerről, és bocsátá a táborra...” (4 Móz 11,31) Mi a fűrjek megjelenésének természettudományos magyarázata? A Biblia adatai szerint az egyiptomi kivonulás a tavaszi hónapokra esett, ez pedig a nagy madárvonulás ideje. Az ilyenkor elviselhetetlenül forróvá vált afrikai területekről – több vándormadár-fajjal együtt – a fűrjek is észak felé tartanak. A Vörös-tengeren való átrepülés után kimerülten ereszkednek le a Sínai-félsziget partjaira,

hogy kipihenjék addigi fáradalmaikat. Tavasszal és ősszel a bennszülöttek kézzel fogdossák össze a teljesen kimerült madarakat.

Mózes, mint aki a fáraó udvarában nagy tudásra tett szert, ismerte ezt a vándormadár-jelenséget, ezért mondhatta azt, hogy „estére” (talán inkább: hamarosan) fűrjeket kapnak. Ez a tudás volt az isteni csoda, amely az Úrtól van.

A manna (2Móz 16,14–15). Reggel, harmatszállás után „... ímé, a pusztának színén apró gömbölyűek valának.” [...] „Mózes pedig monda nékik: Ez az a kenyér, melyet az Úr adott néktek eledelül.”

A manna arab szó. Ez a csodálatos eledel és ennek mibenléte több száz évvel ezelőtti időig hiába izgatta a tudomány embereinek képzeletét. 1823-ban német botanikusok, majd 1929-ben a Jeruzsálemi Zsidó Egyetem tudósai vizsgálták meg alaposabban a helyszínen a manna mibenlétét.

A Sínai-félsziget nyugati oldalán honos tamariszkuszfa (Tamarix mannifera) ágai, egyes apró rovarok, tetvek szúrására mézédés anyagot izzadnak ki, amely a levegővel érintkezve, a hús hajnalokon laza szerkezetű szemcsékké sűrűsödik, és borsónyi, fehér, viasszerű anyagot képez. A hangsúly a laza (tehát könnyű, levegős) szerkezeten van. A háromféle cukrot és némi gyantát tartalmazó gömböcskék a fáról aztán lehullnak, s erősebb szélben messze elsodródhatnak. Ez a manna június–július hónapokban nagy tömegben jelenik meg.

Mannaeső nálunk is előfordult már. A tatár vagy kirgiz pusztákon honos mannazuzmó apró, de akár babszemnyi „daráját” a szél 1773-ban egészen a felvidéki Nagypalugyáig sodorta. Az egykorú leírások szerint az edeskes borsónyi „magvakat” a földről és a fákról gyűjtötte össze a nép. A nagyobb mannadarabok már Késmárknál lehullottak. Igaz, ez a manna nem azonos, csak hasonló, a Sínai-félszigeten találhatóval. Ez zuzmó, amaz pedig fának a „termése”.

Aki az Arab-félsziget e tájain jár, ma is találkozhat a beduinok által évezredek óta ismert mannával. Az lett volna a furcsa, ha a zsidók nem lelnek rá. Mózes, mint tanult ember tudta, hogy mikor „érik” a manna, s nyilván meteorológiai jelenségekből következtetett a megfelelő szél keletkezésére, amely magával hozhatja a mannat.

A Bibliának azt a kitételét nem kell szó szerint érteni, hogy az ígéret már másnapra beteljesedett, mint ahogy a szomszéd Lajos bácsinak az 1930-as évekbeli elbeszélésében azt sem, hogy „... minap is az olasz fronton...”, mert a „minap” több évet jelentett. Itt pedig lehet, hogy pár napról volt szó, mint ahogy a meteorológiai előrejelzésnél is időeltolódás lehetséges.

Víz fakad a sziklából (2Móz 17,3.6). A fűrjcsapat és a manna nem pótolta a még ezeknél is fontosabb vizet. A pusztában pedig nincsen folyó és patak. A népnek nem volt vize és ismét zúgolódtak, mint korábban az élelemmel kapcsolatban tették. „... Miért hoztál ki minket Egyiptomból? Hogy szomjúsággal öl meg minket...?” Mózes az Úrhoz fordult, aki utasította: „... te sujts a sziklára, és víz jő ki abból, hogy igyék a nép.”

Ezt azután pláne hihetetlennek gondolhatnánk, de egy, a Sínai-félsziget angol kormányzójának az 1930-as évekből származó naplójában ezeket jegyezte fel: „A sínai teveosztagnak néhány embere egy száraz völgyben állt meg, és ázni kezdett a sziklák lábánál összegyűlt durva homokban. A vízig akartak elérni, amely a mészkősziklából szívárgott. Az emberek lassan dolgoztak és a szudáni őrmester így szólt: „Adjatok ide”. Ezzel elvette az egyik embertől az ásót, és olyan ütemben kezdett el ásni, mint az az egész világ altisztjének sajátosága, ha meg akarják mutatni az embereiknek, hogy mit tudnak, emellett feltett szándékuk, hogy azt legfeljebb két percig teszik. Egy heves döfés a sziklát érte. A sima, kemény felület, amelyet a málló mészkő mindig mutat, széttört, leesett. Ezzel szabaddá vált az az alatti lágy kőzet, amelyből vastag sugárban lövellt elő a víz. A „megbabonázott” szudáni katonák „Nicsak: Mózes próféta” felkiáltással halmozták el az őrmestereket.”

A magyarázat az, hogy a mészkősziklákát kívülről megkeményedett réteg borítja, míg alatta repedezettebb, likacsosabb a kőzet. A külső kéreg eltávolításával a belső laza mészkőből, illetve annak repedéseiből tör elő a víz. A Mózes-féle vízfakasztás a sziklából is ezzel magyarázható.

Előbbi példákban ismételtelen láthatjuk, hogy a bibliai „csodák” a természettudományi törvények szerint is valóban megtörténhettek. E törvényszerűségek ismerete és azoknak a megfelelő helyen és időben való alkalmazása a „csoda”. Ennek a tudásnak az eredete Istentől van. Mint azt is Istennek köszönöm, hogy ezt a kis ismertetést és más tudományos dolgozatimat megírhattam. Mert az Úr keze csodásan működik.

*

Diakóniai csendesnapok Orosházán

2001. április 27–29.

„Arra születni kell...”

Valóban, arra születni kell, hogy valaki akár csak a legkisebb diakóniai feladatot szívvel-lélekkel, türelemmel, szeretettel vállalja és teljesítse.

Nem könnyű szolgálat, fáradságos és olykor talán hiábavalónak is látszik, mégis igen fontos, értékes és szükséges nemcsak azoknak, akik a segítséget, törődést kapják, hanem azoknak is, akik ezt a rászorulóknak nyújtják, hiszen – bár közhely, de igaz – jobb adni, mint kapni. Az örömszerzés már önmagában is öröm.

Diakóniai csoportok szinte minden nagyobb gyülekezetben működnek, s évente néhány alkalom adódik a találkozásra, a tapasztalatok kicserélésére is.

Idén Orosházára hívogattuk mindazokat, akik ezt a munkát művelik vagy éppen szívükön viselik. Lelkes örömmel készülődtünk.

Hogy sokan, szívesen vesznek részt egy-egy csendesnapon, azt máskor is, most is tapasztaltuk. Gyórtól Nyíregyházán át Tótkomlósra, Fóttól Kistarcsáig, sokfelől érkeztek vendégek. A kétnapos együttlét igazán tartalmas, értékes órákkal ajándékozott meg mindannyiunkat.

A lelkész-előadók – Bohus Imre, Csizmazia Sándor áhítataikkal, igetanulmányokkal, esperesünk, Ribár János az életút megismeréséről tartott előadásával – a két nap minden percét gazdag tartalommal töltötték meg. Ezek mindegyikéről külön-külön is jó lenne beszámolni. Mind értékes útravalóval látta el a hallgatókat

Fontos volt a számadó közgyűlés is, a Diakóniai Testvérközösség munkájának áttekintése.

Most mégis annak az előadásnak élményét szeretném olvasóimmal megosztani, ami engem különösen megérintett, s amelyben Huszár Istvánné, a nyíregyházi ÉLIM otthon gyógypedagógusa videóval színesítve számolt be az ott folyó pedagógiai munkáról s szépen elrendezett kiállításon mutattabe annakeredményét.

„A folyamatos foglalkoztatás személyiségfejlesztő és megőrző hatása” – már a cím sokat ígért!

Szakszerű irányítás mellett a különböző módon – testileg vagy szellemileg – fogyatékos gondozottak bámulatos dolgokra képesek. Igazán szép, ötletes apróságokat készítenek papírból, száraz virágból, színes őszi levelekből, különféle magvakból és kavicsokból. Meglepő kezűgyességgel, aprólékos gonddal, összetört tojáshegyből kirakott mozaikképek, hímzések, festett üvegek tanúskodnak arról, hogy szorgalommal, odaadással az ember sok-sok rejtett képessége bontakozhat ki olyan mértékben, hogy örömforrássá válhat mind alkotója, mind az abban gyönyörködők számára. A kiállított darabok minden szónál ekesebben bizonyítják, hogy nincs értéktelen, haszontalan ember. Isten a fogyatékos, sérült életnek is értelmet, tartalmat adhat, kegyelmével megerősít és támogat mindenkit, aki hittel, bizalommal fordul hozzá. Megáld minden jó törekvést és megadja a hűségeseleg végzett munka gyümölcsét.

Erőt és biztatást jelenthet ez nemcsak a diakóniai szolgálatban, hanem életünk minden dolgában.

Fürst Enikő

Talentumok

Hírek az evangélikus iskola életéből

Április 27-én Alan Brown és felesége, Malinda, az ACSI (Keresztyén Iskolák Nemzetközi Szervezete) új magyarországi igazgatója meglátogatta iskolánkat, ahol előadást is tartott „Az ideális keresztyén iskola” címmel. Az előadás után megismerkedtünk iskolánkkal, s annak nevelőivel. A kedves vendégek találkoztak gyermekeinkkel is, akik angol nyelvismeretüket felhasználva – ki-ki a maga szintjén – beszélgettek velük. Intézményünk hat éve áll kapcsolatban az alapítvánnyal, négy éve pedig tagiskolája is vagyunk.

*

Április utolsó napjaiban tantestületünk kétnapos látogatásra utazott Nagyváradra, a Lorántffy Református Gimnázium meghívására. Az iskola diákjai érkezésünkkor húsvéti műsorral leptek meg bennünket, mely még saját nevelőiknek is meglepetés volt. Az előadás lelki gazdagságról, mély hitről tanúskodott és példát adott. Délután a Református Egyetem bábcsoportjának tagjai József történetét adták elő, művészi színvonalon. Vendéglátóink gondoskodtak szórakozásunkról is, így a kétnapos ott-tartózkodásunkon megismerkedtünk Nagyvárad nevezetességeivel, látogatást tettünk az evangélikus gyülekezetben is. Autóbusszal kilátogattunk Félix-fürdőre, ahol sétát tettünk a patinás fürdőhely parkjában. Örülünk ennek a most formálódó testvéri kapcsolatnak, mely mindkét iskolát, annak testületét és tanulóit közösségét – reményeink szerint – erősítheti, formálhatja és áldássá lehet mindannyiunk számára.

*

Május 19-én 50 éves érettségi találkozóra gyűltek össze iskolánkban a hajdani evangélikus gimnázium diákjai. Iskolánk és gyülekezetünk nevében is köszöntöttük őket. Egy tanulónk szavalattal, néptáncosaink bemutatásával kedveskedtek nekik. Iskolánkhöz való hűségük és ragaszkodásuk példaként állítható mai diákjaink elé. Kívánjuk, hogy még sok éven keresztül találkozhassanak és örülhessenek egymásnak a hajdani iskolatársak.

*

Május utolsó hetében lezajlottak a hagyományos tanévzáró vizsgák is. A 2., 4., 6. és 8. évfolyamon tanuló gyermekeink széles körű ismeretekről tettek tanúbizonyságot. Főleg a kisebbeknél volt sok az érdeklődő szülő, de annak is örültünk, hogy a gyülekezet tagjai közül többen meghallgatták őket. A tanévzáró vizsga – jóllehet csak jelképes – igen fontos számunkra, hiszen a hajdani orosházi evangélikus népiskolák gyülekezetet megmozgató eseményére emlékezünk ezzel.

PÓTFELVÉTELI

Egyházközségünk iskolája, az Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium pótfelvételt hirdet négyosztályos, általános tantervű gimnáziumi osztályába a 2001/2002-es tanévre. Még néhány gyermek felvételére van lehetőségünk. Ebbe az osztályba azon gyermekek jelentkezését várjuk, akik még nem tudtak határozottan dönteni továbbtanulásukról. A gimnáziumi érettségi lehetőségét szeretnénk biztosítani számukra, s közben kialakulhat elképzelésük választott élethivatásukkal, illetve továbbtanulásukkal kapcsolatban. Az életre való félkészülésüket biztosítjuk testi-lelki és értelmi nevelésükkel egyaránt. Szeretettel várjuk mindazokat, akik nyitott szívvel iskolánkat választják, mind az általános, mind a gimnázium osztályaiba.

Az iskolai híreket összeállította:

Jantos Istvánné igazgató és Nagy Sándorné igazgatóhelyettes

Beszámoló a konfirmációról

Gyülekezetünkben június 9–10-én (szombaton és vasárnap) kerül sor a konfirmációi vizsgára és istentiszteletre. A felkészítés tehát célegyenesébe érkezett. Ahogy közeledünk a vége felé, már bizonyos tapasztalatokkal gazdagabban írhatok mindarról, ami mögöttünk van.

Lassan fölteszem, föltehetjük magunknak a kérdést: sikeresnek nevezhető volt-e? Hogyan tekinthetünk visszaerre a bő fél évre? A szép emlékek, élmények megmaradnak akkor is, ha azt a következtetést kell levonnunk: nem jól csináltuk.

Kérdések, gondolatok vetődnek fel bennem, a régiek mellé újabbak is fogalmazódnak. Ezeket szeretném az alábbiakban megosztani.

Elsőként: nem vagyok biztos abban, hogy folyamatosan sikerült szem előtt tartanunk a konfirmáció igazi célját, tehát a gyülekezet közösségébe való beépítést, az önálló vallástételre segitést és az úrvacsorához bocsátást. Természetesen igyekeztünk minél többet beszélgetni az úrvacsoráról és a gyülekezeti közösségről, de félek, hogy nem tudtunk rá kellő hangsúlyt fektetni. Ennek – véleményem szerint – objektív okai is voltak, vannak.

Aztán: nem vagyok biztos abban, hogy jó időben végezzük a konfirmációi felkészítést. Hagyomány az, hogy első sorban a hatodik osztályosok vesznek részt ebben. Nem tudom, nem később kellene-e. (Nem akarom elhallgatni azt a tényt, hogy egyházi törvényeink szerint a konfirmációi felkészítés a 12. életévüket már betöltött gyermekekkel *kezdhető el!* Lényegében ezt a törvényt megsértettük, hiszen a csoport kb. fele nem volt még 12 éves a tavaly novemberi kezdéskor, és lesz, aki még a konfirmáció időpontjában sem tölti be azt!)

Lehet, hogy jobb lenne hetedik-nyolcadik osztályos korban (vagy még később?), és talán sokkal jobban meg kellene nézni egyénenként, hogy ki érett rá, hogy kivel kezdünk el foglalkozni. Továbbá: lehet, hogy jobb lenne külön cso-

portban tartani a fiúk és a lányok számára a felkészítést? Nem tudom. Ez a gondolat is menet közben fogalmazódott meg bennem.

Az az érzésem, hogy iskolásaink számára ez a szó, hogy „konfirmáció”, egy olyan jó bulit jelent, ami a hatodik osztály során kihagyhatatlan, annak olyan tartozékaival, mint a közös éneklések, együttlétek, no és persze főleg a tábor. Önmagában persze jó, hogy van egy ilyen közösségélmény, amit várnak, és amit örömmel élnek át. Csak azt nem tudom, hogy éppen ezt kell-e gyülekezet előtti vizsgával és úrvacsorához bocsátással zárni.

Nem akarom elhallgatni azt sem, hogy konfirmandusaink jelentős része – családi hátterüket tekintve – az evangélikus egyházhoz, a gyülekezeti élet egészéhez felszínesen kapcsolódik. Az ilyen körülmények között végezhető konfirmációi felkészítést inkább sorolhatnám a misszió, mintsem a gyülekezetépítés fogalmába. Ezen a ponton egyfelől az elvárások, a szokás, másfelől a valóság – távol vannak egymástól.

Összegezve: bár a felkészítést lezáró vizsga és a konfirmációi istentisztelet még előttünk van, már lehet egyfajta számvetést tenni. Feleséggel együtt számunkra sok szép élményt hozott, és emberileg gazdagított, szakmailag azonban a magunk részéről kudarcnak érzem. Tehát úgy érzem, sok mindent másképpen kellett volna csinálnunk.

Mindez bennünket arra ösztönöz, hogy a továbbiakban is – más formában, de jobban, felelősebben – foglalkozunk azokkal, akiket konfirmandusként megszerettünk. Amely kapcsolatok eddig épültek, azok épülnek-e, gazdagodnak-e tovább? Szeretnénk, ha így lenne. Kíváncsian és reménykedve várjuk, hogy ezt konfirmandusaink is így gondolják-e. S hogy a gyülekezet is érzi-e szükségét mindennek.

Nagy Ervin

OLVASTUK...

Szó volt a gályarabokról is

Hollandia továbbra is az egyéni elbírálás elvét képviseli az EU-bővítés kapcsán, a munkaerő-vándorlás kérdésében pedig Magyarország számára kedvező magatartást tanúsít – így összegezhette az Orbán Viktor és vendéglátója, Wim Kok holland miniszterelnök találkozója megerősített holland álláspont az európai integrációval kapcsolatban.

Több tagországtól eltérően Hollandiából nem váltott ki ellenállást a szabad munkaerő-vándorlás problematikája – derült ki Orbán Viktor miniszterelnök kétnapos hollandiai látogatásának nyitónapján. Orbán kétoldalú, majd plenáris megbeszéléseket folytatott a holland kormányfővel Hágában. A tárgyalásokon főként az Európai Unió bővítésének folyamatáról, a kétoldalú együttműködés fejlesztésének lehetőségeiről esett szó. A holland kormányzat már korábban kinyilvánította, hogy támogatja Magyarországot jelöltségét.

A magyarországi protestáns egyházak történetének egyik legfájdalmasabb fejezete: a gályarabok. A miniszterelnöki találkozót megelőzően az Orbán Viktor vezette delegáció részt vett az egykori magyar protestáns gályarab lelkészek kiszabadításának, és megmentőjük, De Ruyter tengernagy halálának 325. évfordulója alkalmából rendezett megemlékezésen az amszterdami Újtemplomban. 1673–74-ben protestáns lelkészeket állítottak hazaárulás és lázadás vádjával bíróság elé. A vádlottakat kivégezni nem merték, ehelyett börtönbe vetették, kínozták, éhezettették őket, majd egy év után a még élőket gályaraboknak adták el.

Számos megjelent előtt mondott beszédében a magyar kormányfő felhívta a figyelmet arra, hogy a holland admirális tette csak egyike a kétoldalú kapcsolatok történetét jellemző emlékezetes eseményeknek. Köszönetet mondott a holland népnek az 1956-os menekültek befogadásáért és a Magyarországnak nyújtott többszöri segítségért. A kormányfő ugyanakkor arra is emlékeztetett, hogy a már létező NATO-szövetségi viszony és a néhány éven belül remélhető magyar EU-tagság nyomán folytatódik a jó kapcsolatok hagyománya. Látogatásának befejező napján Orbán Viktor miniszterelnököt fogadta Beatrix holland királynő is.

(internet)

Szabad mosolyogni...

A rendőrség elkap egy kuruzslót, aki az örök élet tablettáit árulja.

– Mondja, ember, nem szégyelli magát? Így kijátszani az emberi butaságot! Fogadjunk, hogy már nem először fülelik le emiatt!

– Bizony, nem – feleli a kuruzsló – először 1756-ban, aztán 1881-ben, azután 1958-ban, és végül most...

Szükséges-e az evangélikus gimnázium?

Szeretettel adjuk közre a „Keresztyén Igazság” című folyóirat 1941. augusztusi számából Szíjas Pálnak, az evangélikus gimnázium egykori tanárának cikkét. A 60 évvel ezelőtt megjelent írás gondolatai a ma emberéhez is szólnak. Érdekes hasonlóságot fedezhetünk fel az egykori, s a mai társadalmi háttér és politikum között. A címben megfogalmazott kérdésre egyértelműen tudunk válaszolni az érvek elolvasása után egykor is, ma is. Igen, Orosházán szükség van evangélikus gimnáziumra. Az írást felkutatta és hozzánk eljuttatta: Csepregi Béla nyugalmazott evangélikus lelkész, aki orosházi családi kötődése miatt is szívén viseli az újonnan indított evangélikus gimnázium sorsát.

Az idő sürgetésére fokozott erővel hangzik a régi felhívás, hogy a magyar ifjúság menjen a gazdasági pályákra. Ez a felhívás helyes és korszerű, s csak örülni lehet annak, hogy ma már nem hangzik el üres és alaptalan biztatás gyanánt. Inkább úgy hangzik, mint valóban követhető bölcs tanács, pályaválasztási útbaigazítás, amely felszabadított területeket jelöl ki a magyar életépítés számára. De ezt a felhívást nem szabad félreérteni. Nem azt jelenti ez, hogy most már az egyén és a társadalom életét kizárólag gazdasági életté kell tenni. Bármennyire örvendetes is az, hogy mind több és több magyar ember jut levegőhöz, sőt kenyérhez is a gazdasági életben, mégsem mondhatunk le arról a követelményről, hogy a gazdasági élet fellendítése és a magyarság érdekeinek megfelelő, tervszerű elrendezése is pusztán eszköz legyen magasabb rendű célok szolgálatában. Olyan célok szolgálatában, amelyek az örökkévalósággal kapcsolják össze az ember életét, amelyekért szenvedtek és véres áldozatokat is hoztak az egymást felváltó nemzedékek. E nélkül hiába fáradoznánk akármilyen tökéletes gazdasági rend kiépítésén. Mire elkészülnénk vele, családva kellene látnunk, hogy nem sokat ér, mert minden emberi célszerűsége és külső tökéletessége mellett is hiányzik belőle a tartalom, a lélek.

Hogy ez a lélek el ne vesszen, hanem minél mélyebb és átfogóbb legyen, ezért van továbbra is és talán még fokozottabb mértékben szükség arra a nevelésre, amelyet kijelölt célkitűzése szerint a gimnázium végez. „A gimnázium célja az, hogy a tanulót vallásos alapon erkölcsös polgárrá nevelje, a magyar nemzeti művelődés szellemének megfelelő általános műveltséghez juttassa, s az egyetemi és más főiskolai tanulmányokra képessé tegye.” (Általános Utasítások a gimnázium és leánygimnázium tantervéhez. 7. l.) Ezt a nevelést módosíthatják a kor követelményei (leventeórák, gazdasági ismeretek, stb. bevezetése), de fölöslegessé nem tehetik, sőt még az is megbosszulná magát, ha a jelentőségét próbálnánk csökkenteni. Ez a józan megfontolás lehet a magyarázata annak a ténynek, hogy a gazdasági pályák felkarolása idején, mikor a kultusz-

kormány a szakiskolák számát és jelentőségét növelni igyekszik, ezt a programját nem a gimnáziumoknak a bezárásával kezdte el, sőt a szakiskolák felkarolásával egy időben az új gimnáziumok egész sorának a felállítását, illetve továbbfejlesztését tette lehetővé.

A kultuszkormánynak ez az elgondolása, hogy a szakiskolákkal egy időben a gimnáziumok virágzását is lehetővé teszi, egészen természetes. Mert a gazdasági kultúra csak egyik része a mindent átformáló teljes kultúrának, s mindkettőnek az egészsége csak úgy biztosítható, ha a gazdasági élet megtisztulása és fellendülése párhuzamosan halad egész életünk és egész kultúránk megtisztulásával és fellendülésével.

De ki is tudná elképzelni a magyar nép gazdasági talpra állítását a nélkül, hogy ennek a népnek ne legyen a mainál sokkal több orvosa, aki gyógyítással és bizalmas tanácsadással, a hivatásának tudatára ébredt nemzet egész szervezetével és minden szükséges támogatásával helyreállítja és megvédi a legszélesebb rétegek testi egészségét? A legnagyobb szabású gazdasági átszervezés és fellendülés esetén is kiküszöbölhetetlenül szükség lesz közigazgatási tisztviselőkre. Természetesen olyanokra, akik tudják és átérzik azt, hogy a közigazgatás van a népért és nem a nép a közigazgatásért. Szükség lesz tanítóokra és tanárookra, s mivel „a lelket meg nem ölhetik”, bármilyen fejlődés és fordulat esetén szükség lesz a lélek pásztoraira is. Kétségtelen, hogy az úgynevezett értelmiségi pályákon – a fel nem soroltakon is – a múlt és a jelen hiányosságai elsősorban a minőségnek a javítását sürgetik. Erre természetesen naiv kísérlet volna az egyetemi tankönyvek és jegyzetek súlyának a felemelése, mert itt ebből a szempontból az egész vonalon egy új lelkeségnek a céltudatos kialakítására van szükség. Olyan új lelkeségnek a kialakítására, amely az értelmiségi pályákon többé-kevésbé kötelező nélkülözések közt sem pusztán a munkabérek a mennyiségét tekinti problémának, hanem a fizetésért végzett saját munkájának a minőségét is. Mivel ez az értelmiség a gimnáziumokból kerül ki, ezért ebben a dolgban az első parancsolat az, hogy a ma-

gyar gimnáziumok minél jobbak legyenek. De az egészségesen átszervezett, tisztább vérkeringésre gazdasági életben sokkal több orvos, mérnök, pap, tanár stb. helyezkedhetik el, és sokkal többnek a munkájára lesz szükség. Ha most már ehhez hozzáteszük, hogy az egyetemi ifjúság száma az utóbbi években (éppen az országgyarapodás idején) minden tudományágban megcsappant, annyira, hogy néhol a kezdő évfolyamokban már a nyolc évvel ezelőttinek a harmadrésze-re csökkent, s hogy a lelkészi és a tanári pályára, de más értelmiségi pályákra is valósággal csalogatni kell az ifjúságot, akkor valóban helyesnek kell tartani a gyakorlati élet szempontjából is azt a kormányzati előrehaladást, amely felállítja ugyan a szakiskolákat, de nem építi le a gimnáziumokat.

A magyar kultúrának ebben a bölcs irányításában azonban bizonyára van még egy mélyebb belátás is, amely nemcsak a mai napnak a szükségait mérlegeli. Az új országépítés meggyőzően hirdeti, hogy „nem vagyunk kis nemzet”, de nem a számunknál fogva, hanem lelki fegyelmezettségünk és kiválóságunk emel ki a kisebb nemzetek sorából. Tehát ha az anyagi világban döntő számunknál fogva nem tartozunk a legnagyobbak közé, akkor a világot rengető események idején, amikor már eddig is egyik napról a másikra nálunk jóval nagyobb számú és sokkal gazdagabb nemzetek omlottak össze, nemzetünk jövőjét és virágzását tényleg nem lehet pusztán az anyagi világ eszközeivel biztosítani, hanem elengedhetetlenül szükséges, hogy a kultúrának minél több szálával, minél mélyebb és szélesebb meggyökereztetésével kapaszkodjunk bele a szellemi világ időtálló értékeibe is. Mert a felfelé tekintő lelki egység, épség és gazdagság túléli az anyagi világ minden megpróbáltatását.

Ezért nem lehet elfogadható érvelés a magyar kultúrpolitikával és egyetlen új gimnázium létesítésével szemben sem az a különben helyes és korszerű kívánság, hogy az ifjúság egy részét irányítsuk a gazdasági pályákra a szakiskolákon keresztül. Mert a magyarságnak át kell vennie a hatalmat a gazdasági élet irányításában, de úgy, hogy ezt a hatalmat a maga

tisztán felismert hagyományainak és igazi, ősi kultúrájának a szellemében tudja gyakorolni, folytonosan Isten és a történelem előtti felelősséggel. Ennek a következménynek megfelelő nevelési célt ki lehet tűzni a szakirányú középiskolák elé is, és azok folytonosan kiegészülő szervezettségükkel, a középiskolai nemzetnevelésbe való beilleszkedésükkel a szakképzés mellett ezt a magasabb rendű célt is kiválóan szolgálhatják. De azért a nemzet egész életét formáló, olykor talán át is formáló értelmiségi réteg, részben még a gazdasági élet szervezői és irányítói is (gondoljunk a mai gazdasági életben nélkülözhetetlen mérnöki pályára!) megmáshathatatlannak a gimnázium nevelésén mennek keresztül. És végzetes hiba lenne az, ha nem nevelnénk ilyen értelmiségi réteget az ország minden vidékén, de legfőképpen a színmagyar vidékeken, amilyen Orosháza és környéke is. Mert a magyarság számára újabb veszedelmet jelenthetne az, ha a gazdasági életnek egy idegen fajtól való megtisztítása közben elfelejtené kellő számban megszállni és a nemzeti kultúrával mélyen átítatott emberek által biztosítani az értelmiségi pályákat, s miközben megtanulná a kereskedelmi élet s a szakszerű gazdálkodás csínját-bínját, és a földjén talán kétszer vagy háromszor annyit termelne, mint eddig, néhány évtized múlva mégis újabb területen elkövetett hibákért kellené lakolnia.

Ezeknek a hibáknak egy része már régi keletű és közismert, a felhánytorgatása is csak közhelyeknek az ismétlése lehet, s csupán az lenne a szomorú, ha e gyakori ismétlésből sem tanultunk volna. Köztudomású, hogy a liberális világban legjobban felszerelt iskoláinkat nem a magyar vidékekre építették, az alföldi, ellenzéki-esskedő és a saját hazájában megbízhatatlannak tartott magyarságról meg ezen a téren is megfeledeztek. Így állhatott elő az a különös helyzet, hogy a történelmünkben különben oly emlékezetes, de csupán tízezres lélekszámú és kevert lakosságú Kőszegnek három gimnáziuma (az egyik honvéd nevelőintézet) van, a környékén szintén kevertlakosságú Sopronnak öt gimnáziuma és egy katonai középiskolája van (a tanítóképzőről és az egyetemi fakultásokról nem is beszélve), míg a Kőszegnél háromszor nagyobb és színmagyar Orosházán öt évvel ezelőtt még nem volt gimnázium. Ezért a helyzetért nemcsak a liberális állam kultúrpolitikája felelős. A mi evangélikus egyházunk sem igen ügyelt erre a szempontra. Az evangélikus gimnáziumok elhelyezkedése az országban szintén nem mondható minden tekintetben kedvezőnek, mert az orosházi gimnázium megalapítása előtt szinte mindegyik gimnáziumunk nemzetiségi, illetve kevert lakosságú vidéken volt. Ez természetesen nem változ-

tat azon a tényen, hogy ezek az iskolák erős várai voltak a magyar kultúrának, és nem húzza keresztül azt az igazságot sem, hogy a kultúra áldásaiból egyetlen nemzetiséget sem szabad kizárni. De azért négy évvel ezelőtt már az egyház és a magyar kultúrpolitika is másképpen gondolkodott, mint a régi liberális világban. Igyekezett kielégíteni a nemzetiségeket, de a magyarságot sem hanyagolta el. Így történt, hogy négy évvel ezelőtt a budafoki premontrei gimnázium megalapításával egy időben létrejött az orosházi evangélikus gimnázium is.

Ez a legfiatalabb gimnáziumunk szükséges voltát életképességével bizonyította be. Minden államsegély nélkül, az orosházi gyülekezet (évi 1000 P) és a község (évi 5000 P) támogatásából áll fenn ez az intézet és az orosházi és környéki evangélikusság mind jobban kezdi megérteni, hogy mit jelent ez az iskola az egyháznak, de örömmel könyvelhetjük el, hogy az iskola felvirágoztatásáért református és katolikus emberek is mindent elkövetnek, mert tudják, hogy mit jelent ez az iskola az egész magyarság számára. Azt jelenti, hogy gimnáziuma van több mint ötvenezer magyar embernek (Orosháza és közvetlen környéke), akik közül a túlnyomó többség nem tudna annyit áldozni, hogy akármilyen tehetséges és tanulni vágyó gyermeket idegen városban iskoláztasson. Az orosházi gimnázium pedig egyik fontos és korszerű feladatának éppen azt tekinti, hogy az értelmes orosházi parasztság tehetséges gyermekeit, a magasabb kultúra átadása révén, népünknek hivatott vezetőivé tegye, avval az állandó intellemmel, hogy családjukat és származásukat soha se szégyelljék és a beteges úrhatnomságot meg ne tanulják. Evvel a nyíltan hirdetett és példaadóan megerősített tanításával az orosházi gimnázium a paraszti életforma megbecsülésére nevelt a középosztályt éppen hogy, mint a parasztságot. Tehát fölösleges azoknak az aggodalma, akik, attól tartanak, hogy az orosházi gimnáziumon át alkalmatlan és nem kívánatos elemek kerülnek fel a középosztályba, s hogy ez az iskola paraszti munkára való gyermekeket fog elcsábítani az eke szarvától, hogy aztán esetleg semminek se legyenek jók, se úrnak, se parasztnak. Ellenkezéleg: a gimnázium tanári kara részben megszervezője volt és majdnem teljes egészében előadója az orosházi evangélikus népfőiskolának is, amelyen minden fizetés nélkül, önzetlen lelkesedésből és szeretetből arra tanítja az eke szarvánál maradó parasztságot, hogy művelje magát, de ugyanakkor feltétlenül ragaszkodjék a földhöz, mert a műveltség meg a gazdálkodás megférnek egymással, sőt éppen a „művelt paraszt” lesz ezen a földön a magyar jövőnek legfőbb emberi biztosítéka.

Az orosházi evangélikus gimnázium világosan látja, hogy evvel a magyar jövővel az ő saját sorsa a legszorosabban összefügg. Ez a felismerés azonban most már túlterjedt Orosháza határára, s a viszonyokkal ismerős és egyházunk s nemzetünk sorsát szívükön viselő magyar emberek mind határozottabban érzik és mondják, hogy az orosházi gimnázium kifejlesztése, illetve kifejlődésének a megengedése szükséges, sőt sürgős feladat, mert ez az iskola minden időben fontos helyen lehet erős szellemi vára a magyarságnak.

Gyülekezeti névtár

– kéréssel

Kéréssel fordultunk a gyülekezeti tagokhoz: egyházi törvényeink értelmében gyülekezeti névtárat alakítottunk ki, ami azt jelenti, hogy újra pontosan, vagy megközelítőleg pontosan – név szerint – kell regisztrálni egyházközségünk tagjait. Korábban is létezett ún. gyülekezeti nyilvántartás, de az a régi kartonrendszer az idők folyamán – elsősorban technikai értelemben – elavulttá vált. Elhasználódott, valamint formailag is elavult, de tartalmi vonatkozásban sem felelt meg a mai élet követelményeinek.

Ezért új kartonformát alakítottunk ki, és ettől az esztendőől kezdve újra lehet mindenkinek kartonja, szükséges információkkal kitöltve. Eddig mintegy 300 testvérünk kérte a névjegyzékbe, vagy másképpen nevezve, az új névtárba való felvételét. Ez a szám természetesen csak alig 10%-a azoknak, akik az aktívnek tekinthető egyházközségi tagok közé sorolhatnának, ezért is kérünk mindenkit, akit eddig még nem írtunk vagy nem vettünk fel, jelentkezzen a Hivatalban és kérje a regisztrálását.

Ezzel a módszerrel is szeretnénk megkönnyíteni a gyülekezeti tagok megismerését, számontartását, hiszen ilyen nagy létszámú gyülekezetben segítségre van szükségünk az áttekintés érdekében. Tehát kéréssel fordulunk a testvérekhez, mindenki regisztráltassa magát – ha lehetséges – még ebben az esztendőben.

Gyülekezeti tagsági könyv: az ötlet még csak felvetődött, de nem elvetendő elképzelés. Többszörös értelemben is segítség lenne: így bárki könnyebben tudná figyelemmel kísérni az egyházi támogatás évi befizetésének a tényét. Ez az ötlet azonban még kiforratlan, csak a felvetés szintjén létezik.

Kelj fel, és járj!

[Mt 9,5]

Alapítványtételi fogalmazvány

Dr. Hajdú Erzsébet és dr. Hajdú Mihály édesanyjuk, Ravasz Erzsébet születésének 100. évfordulójára, az Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium javára 200 000 Ft, azaz kétszáz ezer forint összegű alapítványt tesz az alábbi feltételek mellett:

1. Az alapítvány elnevezése: „Ravasz Erzsébet Helyesírási Alapítvány”.

2. Az alapítvány közérdekű és nyitott.

3. Az alapítványi összeg meghatározott időre lekötött kamatozású, de a kamatok elégtelensége esetén a tőkét is fel lehet használni, az alább meghatározott módon.

4. Minden év március elején a 6. osztályos tanulókkal helyesírási dolgozatot kell íratni, s a legjobb eredményt elérő kapja a jutalmat, az alábbiak szerint.

5. 2002. márciusában, a mindenkori igazgató által meghatározott napon és módon a nyertes 20 000 Ft, azaz húszezer forint összegű jutalmat kapjon. Ezt az összeget részben a kamatból, kiegészítésként pedig a tőkéből kell fedezni.

6. Minden évben annyi százalékkal kell növelni a jutalmat, amennyi az előző évi infláció mértéke volt, illetve ezer forintba kell felkerekíteni a kiszámított összeget. Tehát ha 2002-ben az éves infláció 8% körül lesz, akkor a jutalom 2003-ban 22 000 Ft legyen. Amennyiben az előző évi infláció csupán 4% volt, akkor a jutalom 21 000 Ft legyen! Természetesen a 10%-ot meghaladó infláció esetében a jutalom akár 23 000 vagy 24 000 Ft is lehet. A kamatok a tőkéből egészítendő ki a megfelelő összegre, s így tíz-tizenkét esztendő alatt fokozatosan a tőke is kiosztásra kerül, ha hozzájárulások nem történnek. Amennyiben az utolsó évben a jutalom a teljes tőke felhasználásával sem érné el a 10 000 Ft-ot, az előző évit a jutalmazás megszüntik.

7. A tollbamondás szövegeit az alapítók 15 lezárt borítékban mellékelik, s azokból évente egyet sorsolással kell felbontani. A javítás a mindenkori helyesírási szabályzat alapján történjék, tehát a borítékba helyezett szöveg helyesírása csak tájékoztató jellegű. Amennyiben az alapítvány túléli a ma reálisnak ítélt 15 esztendőt, új szöveg összeállításáról a mindenkori igazgató – az osztályt tanító tanár közreműködésének mellőzésével – gondoskodik.

8. Jutalomosztáskor – az igazgató belátása szerint – az iskola vagy az osztály közössége előtt az alábbi szöveg olvasandó fel: „Két orosházi pedagógustestvér édesanyjuk, Ravasz Erzsébet születésének 100. évfordulójától kezdve azzal a céllal ajándékozza meg a legjobb helyesíró 6. osztályos tanulót, hogy mindannyian emlékezzenek arra az időre, amikor a legtöbb orosházi gyermek számára 12 éves korban ért véget a tanulás lehetősége, s bármilyen jó helyesíró is volt (különösen, ha lány volt), nem tanulhatott tovább.”

NÉPEGYHÁZI HÍREK

Összeállította: Pleskó Józsefné

KERESZTELÉSEK (3 éven aluli gyermekek)

Németh László és Horváth Hajnalka leánya

TÍMEA 2001. április 15.

Rédei Sándor és Helle Zsuzsanna leánya

BOGLÁRKA 2001. április 22.

Bojtor István János és Seben Zsuzsanna fia

GELLÉRT BRÚNÓ 2001. május 5.

Varga Zsolt és Dénes Ildikó leánya

LÉDA 2001. május 5.

Sebesi Károly és S. Kiszely Katalin fia

KÁROLY 2001. május 5.

Burián Tamás és Szabó Magdolna fia

ZSOLT 2001. május 6.

ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN A GYERMEKEKEN ÉS CSALÁDJUKON!

HÁZASSÁGKÖTÉSEK

Jantos Attila és Jebuszek Andrea 2001. május 4.

Zsarnai Csaba és Somogyi Katalin 2001. május 5.

ISTEN VEZESSE ÉS IRÁNYÍTSA ŐKET ÉLETÚTJUKON ÉS SEGÍTSEN MEGTARTANI FOGADALMUKAT!

TEMETÉSEK (2001. április 1.–2001. május 25.)

Gombkötő Józsefné (Szikora Julianna 91) · Gombkötő Lajos (95) · Hegedüs Ferencné (Bor Katalin 65) · Nyerges Pál (49) · Tóth Ferencné (Ádász Rozália 77) · Csökő Alexandra Anita (28 napos) · Zalán Pálné (Csizmadia Gizella 85) · özv. Dénes Sándorné (Csizsár Erzsébet 88) · Kondacs István (68) · Szabó Istvánné (Guba Erzsébet 75) · Botka Béláné (Berta Julianna 90) · Szász Gyöngyi (50) · Szász Jánosné (Torda Molnár Ilona 78) · Hajdu Lajos (73) · Juhász Sándorné (Dénes Anna 81) · Alács Pálné (Sipos Julianna 64) · Horváth Katalin (36) · özv. Baranyai Ferencné (Zábrák Erzsébet 87) · Szemenyei Kálmán (76) · Sándor Ferenc (75) · Zalai Erzsébet (57) · Szemenyei Mihályné (Joós Ilona 89) · Király András (78) · Éliás Pál (82) · Vecseri Józsefné (Tonla-Molnár Ilona 84)

A VILÁG PEDIG ELMŰLIK [...] DE AKI AZ ISTEN AKARATÁT CSELEKSZI, MEGMARAD ÖRÖKKÉ. (1Jn 2,17)

Ha újra itt a nyár... címmel a Harangszó előző számában már hírt adtunk nyári alkalmainkról, most kis változtatással, de komoly hívogató szándékkal álljon itt ismét mindaz, amit a fiatalok, tizenévesek számára készít gyülekezetünk.

Idén is rendezünk kántorképzőt, július 15–28-ig. Jelentkezni és a feltételekről érdeklődni a lelkesi hivatalban lehet. Bár minden hirdetésben június 2-á a jelentkezési határidő, még utána is elfogadjuk jelentkezéseket. A megszokott időbeosztású tanfolyamon (mely fűvös szekcióval bővült) egy amerikai házaspár is szolgál majd, akik főként a gyermek-bibliakör vezetését vállalták. Ezért kérünk már most mindenkit, aki szeretne részt venni – akár külsőként is –, jelezze!

Július 29.–augusztus 4. között kerékpáros ifjúsági tábor szervezünk Örimagyarósdra. A részvételi díj kb. 3500 Ft-ra módosult, mivel mind az Országos Egyház, mind saját gyülekezetünk – fontosnak tartva ezt a hetet – anyagiakkal is támogatja a csoportot. Az Ifjúsági és Sportminisztériumtól pedig 200 000 Ft-ot nyertünk, pályázat útján. (Ezért külön köszönet Szárazné Kőrösy Editnek!) E táborra a tavaly konfirmáltak és az idősebbek jelentkezését várjuk.

S ami ebben az évben különösen is fontos számunkra: az evangélikus találkozón (augusztus 18-án este) **utcamissziós koncertet szeretnénk adni** a pilisi Izsóp együttesel. Aki vállalja az időigényes felkészülést, és szívesen énekelne az ifjúsággal, mindenképpen jelezze! (SK)

Orosházi
HARANGSZÓ

Kiadja: az Orosházi Evangélikus Egyházközség (5900 Orosháza, Thék E. u. 2.) · **Felelős kiadó:** Ribár János lelkes, esperes és Koszorús Oszkár egyházmegyei felügyelő · **Tördelőszerkesztő:** Szatmári László · **Nyomatás:** Iniciale Bt., Orosháza